

HØR GODT EFTER!

DEL 2

17 KOMMUNALE
EKSEMPLER PÅ
BØRNEINDDRAGELSE

CASEKATALOG

Børnerådet

OXFORD
RESEARCH

HØR GODT EFTER!

DEL 2

**17 kommunale eksempler
på børneinddragelse**

Børnerådet og
Oxford Research 2021

Grafisk design
Peter Waldorph

Foto
Jonas Normann
Alle fotos er modelfotos,
side 63 og 74 undtaget.

Tryk
Rosendahls

ISBN: 978-87-90946-67-8

1. oplag, maj 2021

Børnerådet
Hovedgaden 12, 1D-E
7190 Billund
Tlf. 3378 3300
E-mail: brd@brd.dk

HØR GODT EFTER!

DEL 2

17 KOMMUNALE
EKSEMPLER PÅ
BØRNEINDDRAGELSE

CASEKATALOG

Indhold

FORORD / 9

INDLEDNING / 11

FIRE FORMER FOR BØRNEINDDRAGELSE / 13

1. BØRN SOM INFORMANTER / 15

- Udvikling af fritidspædagogisk vision i Aarhus / 16
- Corona-evaluering blandt børnehavebørn i Herning / 20
- Udvikling af ny inklusionsstrategi i Herning / 24

2. BØRN SOM RÅDGIVERE / 29

- Advisoryboard på skoleområdet i Gentofte / 30
- Aalborg gør status på kommunens børneinddragelse / 34
- Aktivt samarbejde mellem kontaktperson og ung i Esbjerg / 38
- Systematiske børnesamtaler i Hvidovre / 42

3. BØRN SOM POLITIKUDVIKLERE / 47

- Børn udvikler politik i særlige opgaveudvalg i Gentofte / 48
- Børne- og ungebyrådet præger politikken i Aarhus / 52
- Børne- og ungeråd bringer børns perspektiver i spil i Lindesnes / 56

4. BØRN SOM PRAKSISUDVIKLERE / 61

- Unge udvikler deres eget fritidstilbud i Gentofte / 62
- Børnegruppe i Brønderslev lærer sårbare børn at sætte præg på eget liv / 66
- Unge bliver ansat som kommuneudviklere i Piteå / 70
- Børnehavebørn præger hverdagen gennem MiniCrews i Holbæk / 74
- Børn præger deres eget forløb mod et sundere liv på Ærø / 78

5. SYSTEMATISK BØRNEINDDRAGELSE PÅ TVÆRS AF HELE KOMMUNEN / 83

- Særlig model for systematisk børneinddragelse i Vefsn / 84
- Tværkommunalt børnerettighedsteam i Simrishamn / 88

BØRNERÅDET ANBEFALER / 93

Forord

AGI CSONKA
FORMAND FOR BØRNERÅDET

ET BØRNE- OG UNGEBYRÅD, der påvirker lokalpolitikken i Aarhus. Faste udvalgspladser til unge i Gentofte og børnegrupper i Brønderslev, der formes efter børnenes egne ønsker og behov.

Mange kommuner landet over gør det allerede godt, når det kommer til at inddrage børn og unge. I de enkelte kommuner har man fundet metoder til at arbejde målrettet med børneinddragelse. Inddragelse, der sikrer, at kommunens beslutninger og indsatser bliver bedre, samtidig med at kommunens yngste borgere bliver hørt og inddraget i overensstemmelse med deres rettigheder.

Men kommunernes gode erfaringer er aldrig før blevet samlet, så andre kan drage nytte af dem. Med dette casekatalog ønsker Børnerådet at bidrage til, at endnu flere kommuner kan se værdien af god børneinddragelse. Casekatalogets 17 eksempler på børneinddragelse kan forhåbentlig inspirere både dem, der står for at skulle i gang, og dem, der allerede er i gang og har brug for nye idéer.

Kommunerne spiller en afgørende rolle, når det kommer til at fastlægge rammen for børns liv og hverdag. At inddrage børn og unge i udviklingen af rammerne giver en unik mulighed for at lade fremtidens borgere bidrage til at skabe den bedste kommune for både voksne og børn.

Så hør godt efter, når børnene taler!

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Agi Csonka'.

Indledning

I DETTE CASEKATALOG præsenterer Børnerådet i samarbejde med Oxford Research 17 inspirerende eksempler på børneinddragelse fra danske, norske og svenske kommuner. Eksemplerne viser, hvordan god børneinddragelse i kommunalt regi bl.a. kan bane vej for, at:

- Kommunen får en førstehånds-indsigt i børnenes liv.
- Kommunen kan tilpasse indsatser og tilbud til børn og unge.
- Kommunen sikrer, at børn og unge får indflydelse på rammerne for deres liv og hverdag.
- Kommunen klæder børn og unge på til at blive aktive samfundsborgere.

Mens nogle eksempler kan overføres en-til-en til andre kommuner, kan andre eksempler bruges som inspiration eller som startskud til at tænke børneinddragelse på en ny måde.

Casekataloget henvender sig til lokalpolitikere, ledere og praktikere i kommunerne, som gerne vil sætte børneinddragelse på dagsordenen og gøre det til en fast del af de kommunale arbejds gange. De enkelte cases giver idéer, indspark og konkrete værktøjer, som kan bruges på tværs af hele kommunen – fra politisk niveau til de forskellige forvaltninger.

De forskellige eksempler i casekataloget udspringer af Børnerådets kortlægning af børneinddragelse i danske kommuner, som findes i rapporten *Hør godt efter! – del 1. En kortlægning af kommunal børneinddragelse* (Oxford Research, 2021). Casekataloget er bl.a. struktureret efter fire former for børneinddragelse (se s. 11), som er identificeret i forbindelse med kortlægningen af kommunernes arbejde. Det er fire grundlæggende forskellige måder, hvorpå børn inddrages i kommunernes arbejde. De 17 eksempler på børneinddragelse i kommunerne er kategoriseret efter

de fire former for børneinddragelse samt en overordnet kategori, der beskriver, hvordan børneinddragelse kan implementeres i alle kommunens arbejds gange.

Casekataloget er dermed inddelt i fem kapitler:

1. BØRN SOM INFORMANTER

Inddragelse af børn som informanter er karakteriseret ved, at inddragelsen sker ad hoc. Det vil sige, at inddragelsen ofte sker i en kortere periode i forbindelse med bestemte initiativer. Desuden har børnene lille indflydelse direkte på beslutningsprocesser. Det kan fx være interviews med børn om et givent emne, et spørgeskema eller en evaluering, hvor kommunen gerne vil høre om børnenes oplevelser. Børnene inviteres dermed ikke direkte med ind i maskinrummet, men kommunen tager børnenes perspektiver og inputs med i sit videre arbejde. Denne inddragelsesform kan bruges i små såvel som store projekter, fordi kommunen med det samme kan lade sig inspirere af børnenes ord.

2. BØRN SOM RÅDGIVERE

Inddragelse af børn som rådgivere er karakteriseret ved, at inddragelsen er fast struktureret, og at børnene har lav indflydelse direkte på beslutningsprocesser. Inddragelsesformen er dialogbaseret, så kommunen er i løbende kontakt og sparrer med børnene om et givent emne. Det kan fx være et børne-advisoryboard, der løbende rådgiver kommunen om et givent emne ud fra børnenes egne oplevelser eller individuelle samtaler med børn, der giver deres perspektiver på, hvordan rammerne for deres liv kan forbedres. Med udgangspunkt i en faglig vurdering bruger de voksne i kommunen børnenes perspektiver i sit videre arbejde.

3. BØRN SOM POLITIKUDVIKLERE

Inddragelse af børn som politikudviklere er karakteriseret

ved, at inddragelsen er fast struktureret, og at børnene har stor indflydelse på beslutningsprocesser. Børnene er med til at skabe de store linjer og sætte retningen for kommunens udvikling og arbejde. Det kan fx være gennem særlige udvalg og børne- og ungebyråd, hvor medlemmerne mødes og bidrager kontinuerligt. Børnene er i direkte dialog og samarbejder med kommunens lokalpolitikere. Gennem denne inddragelsesform sikrer kommunen en gruppe borgere, som endnu ikke har stemmeret, indflydelse på lokalpolitikken.

4. BØRN SOM PRAKSISUDVIKLERE

Inddragelse af børn som praksisudviklere er karakteriseret ved, at inddragelsen sker ad hoc. Det vil sige, at inddragelsen ofte sker enkelte gange i forbindelse med bestemte initiativer. Desuden har børnene stor indflydelse på beslutningsprocesser. Her bevæger vi os fra det overordnede kommunale niveau og ned på praksisniveau. Det kan fx være, at børnene bliver inddraget i indretningen af det lokale fritidshjem, eller at børnene på døgninstitutionen er med til at bestemme, hvad de skal have at spise. Dermed er børnene inviteret med helt ind i maskinrummet og skaber deres hverdag sammen med de voksne i kommunen. Denne inddragelsesform er derfor kendetegnet ved megen dialog og interaktion mellem børn og voksne.

5. SYSTEMATISK BØRNEINDDRAGELSE PÅ TVÆRS AF HELE KOMMUNEN

Denne kategori er ikke en af de fire former for børneinddragelse, da der ikke er tale om én måde at inddrage børn på. Der er derimod tale om eksempler på, hvordan kommunen kan skabe rammer og en grundstruktur for inddragelse af børn på tværs af *hele* kommunen. Det er eksempler på, hvordan der skabes en kultur og et mindset i *alle* kommunens forvaltninger, så børneinddragelse gennemsyrrer alle kommunens arbejds gange.

HVAD ER BØRNEINDDRAGELSE?

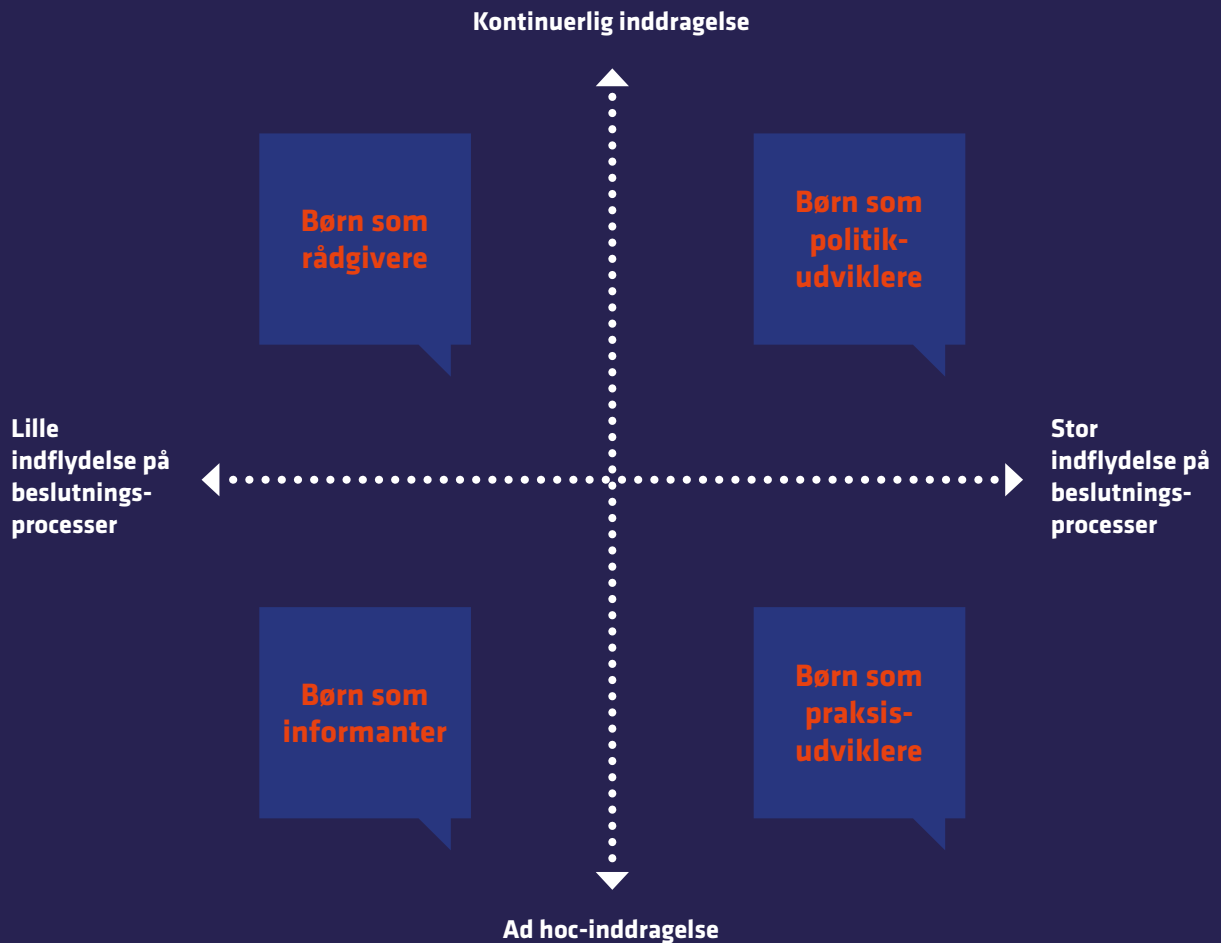
Børneinddragelse består i at inddrage børns egne artikulerede holdninger, oplevelser og ønsker i individuelle såvel som kollektive forhold. Inddragelse rummer samtidig det at give barnet et refleksionsrum, hvor det bliver set, mødt og forstået, og hvor det bliver spejlet, får nye perspektiver og får konkret viden. Det er væsentligt, at børnenes modenhed, evner, livssituation, sårbarhed og/eller udfordringer anerkendes og afspejles i inddragelsen.

For at man kan tale om reel børneinddragelse, er det væsentligt, at de voksne bliver klogere gennem samspejlet med børnene ved at lytte til dem og handle på den baggrund. Det kan fx være i forbindelse med udviklingen og evalueringen af kommunale praksisser.

Noget børneinddragelse er skrevet direkte ind i dansk lovgivning; fx fremgår det af serviceloven, at barnet har ret til at blive inddraget i sin egen sag. FN's Børnekonventions artikel 12 slår dog fast, at børn har ret til at blive hørt i alle forhold, der vedrører dem – dermed har børn fx også ret til at blive inddraget i udformningen af rammerne for deres liv og hverdag.

Fire former for børneinddragelse

Kortlægningen af børneinddragelse i danske kommuner (Oxford Research, 2021) viser en stor spændvidde i forhold til, hvordan kommunerne praktiserer børneinddragelse. Der er dog identificeret fire grundlæggende forskellige måder, hvorpå børn inddrages i kommunernes arbejde. De fire former for børneinddragelse er identificeret ud fra to dimensioner: hvordan inddragelsen er struktureret, og i hvilken grad børnene har indflydelse på beslutningsprocesser. Selvom dimensionerne skal ses som kontinuummer, er eksemplerne i dette casekatalog inddelt efter de fire former for børneinddragelse samt en femte overordnet kategori, som ikke indgår i figuren nedenfor.

1. Børn som informanter

Inddragelse af børn som informanter er karakteriseret ved, at inddragelsen sker ad hoc. Det vil sige, at inddragelsen ofte sker en enkelt gang i forbindelse med bestemte initiativer. Desuden har børnene lille indflydelse direkte på beslutningsprocesser. Det kan fx være interviews med børn om et givent emne, et spørgeskema eller en evaluering, hvor kommunen gerne vil høre om børnenes oplevelser. Børnene inviteres dermed ikke direkte med ind i maskinrummet, men kommunen tager børnenes perspektiver og inputs med i sit videre arbejde. Denne inddragelsesform kan bruges i små såvel som store projekter, fordi kommunen med det samme kan lade sig inspirere af børnenes ord.

I Aarhus baner unges fortællinger om, hvordan det er at være ung, vej for en ny fritidspædagogisk vision

Aarhus Kommune har i samarbejde med kommunes unge udviklet en ny fritidspædagogisk vision. Det har været en omfattende proces i samarbejde mellem forvaltning og kommunens fritidstilbud. Børn og unge har bidraget med deres perspektiver og inputs gennem kreative produkter.

OMRÅDE

KULTUR OG FRITID

INDDRAGELSESMÅDE

BØRN SOM INFORMANTER

KOMMUNE

AARHUS

Her kan du præge noget for dig og for alle de mindre klasser, når de bliver store nok til at gå her [i fritids-tilbuddet], og så er det faktisk dig, der har været med til at bygge det her. De unge vil faktisk gerne gøre en forskel.

KLUBLEDER, DER HAR UDFØRT UNGEINDDRAGELSE, OM BETYDNINGEN AF AT INDDRAGE DE UNGE

HVORFOR INDDRAGE BØRN OG UNGE?

Formålet med en ny fritidspædagogisk vision er at udvikle det fritidspædagogiske område, så der arbejdes ud fra en ny tilgang. I stedet for at de unge bliver præsenteret for fast definerede aktiviteter og tilbud, skal de selv være med til at udvikle dem. Det pædagogiske personale på fritidsområdet skal sammen de unge skabe et fritidsliv på de unges præmisser.

Udviklingen af en ny fritidspædagogisk vision startede som en politisk bestilling fra rådmanden for børne- og ungeområdet. Der var fra politisk side fastlagt pejlemærker for den nye vision: Visionen skal vise værdien af det fritidspædagogiske felt i sig selv, være forsknings- og vidensbaseret og inddrage børn og unge. Inddragelsen af børn og unge i visionsudviklingen var væsentlig for at få indblik i, hvordan det er at være ung i Aarhus Kommune. Med det udgangspunkt kan kommunen udvikle fritidsområdet, så det favner de unges ønsker og behov.

HVORDAN SKER SELVE INDDRAGELSEN?

Første skridt mod en ny vision for fritidsområdet blev taget i forvaltningen, hvor der blev dannet en projektgruppe, som formulerede projektet og organiseringen af det. Derefter startede en proces, hvor forskere, fagpersoner, interesseorganisationer og samarbejdspartnere blev interviewet. Denne proces skabte det forsknings- og vidensbaserede grundlag, som resten af forløbet skulle bygge på, bl.a. inddragelsen af børn og unge. Ifølge projektlederen er det netop afgørende at have vidensgrundlaget på plads, inden man starter børne- og ungeinddragelsen: *Det er en fordel, at man er lidt inde i projektet [inden man inddrager børn og unge], så man har nogle rammer for, hvad man skal inddrage dem i.*

DREJEBOG FOR BØRNE- OG UNGEINDDRAGELSE

På baggrund af den indsamlede viden udformede medarbejdere fra forvaltningen og UngiAarhus i fællesskab

en drejebog for børne- og ungeinddragelsen. Under udformningen blev der etableret en sparringsgruppe med pædagoger og ledere, som skulle give inputs til, hvordan man bedst muligt inddrager børn og unge. Derudover gav unge fra kommunens børne- og ungebyråd inputs til drejebogen og særligt formuleringen af de spørgsmål, som var målrettet kommunens børn og unge.

Drejebogen beskriver dels, hvilke emner og spørgsmål de unge skal inddrages i, og giver dels forslag til, hvordan inddragelsen kan foregå. Herudover skitserer drejebogen, hvad facilitatoren af ungeinddragelsen skal være opmærksom på, fx at forberede de unge grundigt, at målrette processen og produktet til de pågældende unge og at overveje sin egen rolle og de fysiske rammer.

Drejebogen blev sendt til alle de pædagogiske medarbejdere, som skulle gennemføre inddragelsen i praksis. Det var herefter op til fagpersonalet at målrette inddragelsen til den pågældende målgruppe af børn og unge. Processen var kendetegnet ved stor metodefrihed. Fx havde børnene og de unge mulighed for at udtrykke sig gennem kreative produkter, som malerier og postkort. Det eneste krav var, at inddragelsen skulle tage udgangspunkt i drejebogens spørgsmål, og at en vedlagt skriveskabelon skulle udfyldes af fagpersonalet. Ved at stille dette krav sikrede projektgruppen sig data, som kunne sammenlignes og bruges i det videre udviklingsforløb.

Tanken med den store metodefrihed var at gøre det muligt for fagpersonalet at gøre inddragelsen vedkommende og bringe den i øjenhøjde med de pågældende børn og unge. Projektlederen fortæller: *Det er vores erfaring fra børne- og ungebyrådet, at det meget formelle kun taler til nogle bestemte børn. Så det er vigtigt at få det til at ske i børnehøjde, så det er noget, de gider at deltage i. Og nogle steder, som de synes er fede.*

Det har været en faglig vækkelsesproces for alle. Det med fra start at få sådan en omfattende inddragelse af de relevante eksperter. Og det er ikke kun vores holdning, der er argumenter fra både fagfolk, eksperter, børn og unge selv, alle. Det giver vanvittig meget mening for folk.

MEDLEM AF PROJEKTGRUPPEN

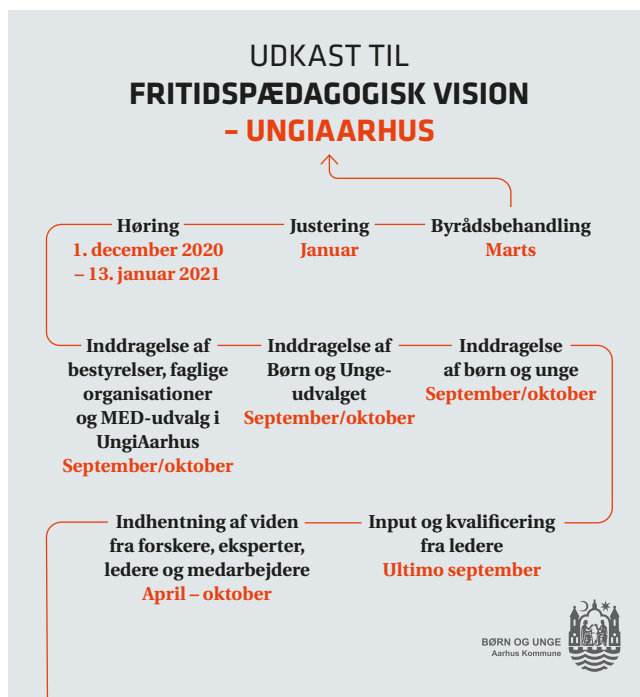
I alt har ca. 250 børn og unge fra hele kommunen deltaget. Deres inputs er blevet indleveret som interviewmateriale og en række kreative produkter, fx malerier, plakater, film, podcasts, postkort og fotoserier. Alt sammen bruges til oplysning af visionsarbejdet. På den måde har de unge givet et indblik i, hvordan det er at være ung i Aarhus Kommune, og de har stillet skarpt på områder, som de mener bør være i fokus for fritidsområdet.

HVAD SKER DER MED BØRNEPERSPEKTIVER?

Alle de unges inputs og synspunkter er blevet samlet i en afrapportering til projektgruppen. Projektgruppen har derefter opsummeret de unges bidrag og skrevet dem sammen med bidragene fra forskere, fagfolk og andre interessenter. Det samlede dokument er sendt i høring og skal derefter bringes for byrådet, som skal tage stilling til, hvad der skal arbejdes videre med. Det er tanken, at børnenes og de unges kreative produkter skal præsenteres for rådmanden og senere udstilles i relevante sammenhænge.

Det har desuden skabt stor værdi for fagpersonalet, der har den daglige kontakt med børnene og de unge, selv at gennemføre børneinddragelsen. Fagpersonalet har allerede en relation til børnene og de unge, og flere af fagfolkene har selv givet udtryk for, at det var spændende og udbytterigt på formaliseret og legitim vis at få indblik i de unges liv og hverdag. Nogle har endda sagt, at de har fået fornyet energi og konkrete idéer til, hvordan de i fremtiden kan strukturere den inddragelse, som de i forvejen laver med de unge i fritidsklubberne. Fagpersonalet har altså i samspil med børnene og de unge opnået nye indsigter. På den baggrund påpeger projektlederen, at drejebogen formentligt kan bruges i andre sammenhænge i den pædagogiske hverdag.

Næste skridt i processen er at implementere den nye fritidspædagogiske vision, hvilket skal ske fra foråret 2021. Her er det intentionen, at børnene, de unge og fagpersonalet skal involveres igen. På den måde får alle parter feedback på det, de bidrog med i første omgang, og mulighed for at sætte deres præg på, hvordan visionen føres ud i livet.

UNGIARHUS driver Aarhus Kommunes fritids- og ungdomsklubber, pædagogisk ledede legepladser samt ungdomsskoler.

EKSEMPEL PÅ UNGEINDDRAGELSE

DESIGN ET FRITIDSTILBUD TIL UNGE

En klubleder gennemførte en session med en 8.-klasse. Klublederen valgte at flette spørgsmålene fra drejebogen ind i en kreativ proces, hvor de unge skulle udvikle et fritidstilbud til nogle på deres egen alder. Klassen blev inddelt i tre grupper. En voksen faciliterede processen i hver gruppe.

De unge skulle igennem 14 trin, som var visualiseret på en planche. På hvert trin skulle de forholde sig til konkrete spørgsmål som fx, hvad fritidstilbuddet skal være for et sted, og hvornår det skal være åbent. Grupperne skulle desuden markere på en skala, hvor voksen-/børnestyret fritidstilbuddet skal være, og bl.a. diskutere, hvilke værdier der er vigtige i fritidstilbuddet, og hvordan der skal kommunikeres indadtil og udadtil.

Gruppens beslutninger og idéer blev til en plakat, som var outputtet, der blev sendt til arbejdsgruppen.

De fleste trin startede med, at de unge skulle tale sammen to og to, inden de drøftede pointerne sammen i gruppen. På den måde fik alle mulighed for at komme til orde. Til nogle af emnerne havde klublederen forberedt noget, de unge kunne tale ud fra, hvis de havde svært ved at starte samtalen. Det var vigtigt for klublederen at gøre inddragelsen sjov og vedkommende for de unge, så de kunne se en direkte mening med inddragelsen.

På den måde designede klassen et fritidstilbud, som de selv ville bruge, og som projektgruppen for FU-visionen og senere lokalpolitikere kunne hente direkte inspiration i.

GODE RÅD FRA AARHUS KOMMUNE

- Skab en god organisering for at skabe sammenhæng mellem visionsudviklingen og den praksis, som visionen skal implementeres i. Det kræver god og jævnlig kontakt mellem forvaltning og praksis.
- Lav et grundigt indledende arbejde for at blive helt klar over, hvad børnene skal inddrages i.
- Lad ikke antallet af børn afgøre, om I inddrager børnene eller ej. Uanset hvad, vil I gennem inddragelsen få værdifulde perspektiver.
- Lad fagpersonalet selv gennemføre børneinddragelsen, så det bliver meningsfyldt og giver nye perspektiver til den daglige praksis og inddragelse her. Sørg dog for løbende sparring.

I Herning giver børnehavebørnene deres perspektiver på Corona-restriktionerne

Børnehavebørnene kom til orde, da Herning Kommune evaluerede den første tid efter Corona-nedlukningen i 2020 i kommunens skoler og dagtilbud. Det var første gang, at børnehavebørn indgik som direkte kilde i en stor kommunal, tværgående undersøgelse, og det viste sig at blive en øjenåbner for de voksne.

OMRÅDE

SKOLE OG DAGTILBUD

INDDRAGELSESMÅDE

BØRN SOM INFORMANTER

KOMMUNE

HERNING

Hvis man kan få skabt en systematik med hensyn til at inddrage børnenes stemmer aktivt, så højner det i den grad kvaliteten meget.

PÆDAGOGISK KONSULENT

HVORFOR INDDRAGE BØRN OG UNGE?

I Herning Kommune blev det fra politisk hold besluttet, at forvaltningen skulle evaluere den første Corona-nedlukning og den efterfølgende genåbning af skoler og dagtilbud. Undersøgelsen skulle give et nuanceret billede af hverdagen med restriktioner og fremhæve konkrete gode og dårlige oplevelser for både personale, forældre og børn. Formålet med evalueringen var bl.a. at blive klogere på, om skolerne og institutionerne kunne tage erfaringer fra tiden efter nedlukningen med i hverdagen uden Corona-restriktioner. I denne casebeskrivelse fokuseres der på dagtilbudsområdet.

I Herning Kommune er arbejdet med at inddrage barnets og den unges perspektiv fra politisk hold gjort til et budgetmål. Kommunen arbejder ud fra et fokus om, at børnene selv ved, hvordan livet ser ud fra deres perspektiv. Derfor var det en selvfølge, at børnenes perspektiv skulle med i evalueringen af tiden med Corona-restriktioner.

HVORDAN SKER SELVE INDDRAGELSEN?

En af kommunens pædagogiske konsulenter fik til opgave at spørge børnehavebørnene, hvordan de havde oplevet tiden med restriktioner i daginstitutionen under og efter nedlukningen. Den pædagogiske konsulent søgte inspiration i forskning og litteratur om metoder til børneinddragelse. Med inspiration fra forskellige tilgange og metoder udarbejdede konsulenten en interviewguide med seks spørgsmål, som børneinterviewene kunne tage udgangspunkt i. Spørgsmålene blev formuleret så neutralt som muligt, så børnene ikke blev pålagt en holdning via spørgsmålet. Interviewene måtte maksimalt vare 15 minutter af hensyn til børnenes koncentration. Der blev interviewet 20 børn fra fire forskellige daginstitutioner i kommunen.

Interviewene blev gennemført som gruppeinterviews med fem børnehavebørn ad gangen af den pædagogiske

konsulent. Ifølge konsulenten var det til tider udfordrende at tale med fem børn på samme tid, da de alle gerne ville fortælle og derfor kom til at tale i munden på hinanden. Derfor pointerer konsulenten også, at det kan være hensigtsmæssigt at lave grupperne mindre, fx på tre børn.

For at skabe tryghed deltog der også en pædagog, som børnene kendte i forvejen, ved hvert interview. Pædagogen satte også scenen for børnene og aktiverede deres hukommelse ved fx at spørge: *Kan I huske dengang, der var røde bånd ude på legepladsen?* Derefter præsenterede pædagogen den pædagogiske konsulent, som derfra gennemførte interviewet. Pædagogen kunne hjælpe undervejs, hvis børnene gik i stå eller havde svært ved at svare. Pædagogen og konsulenten brugte også visuelle materialer til at aktivere børnenes hukommelse, fx skilte og billeder med Corona-regler.

Børnehavebørnene blev interviewet efter sommerferien 2020, hvorfor de skulle huske tilbage i tiden. Den pædagogiske konsulent fortæller, at det havde været optimalt at interviewe børnene før sommerferien, eller lige efter at institutionen åbnede efter nedlukningen. Børn i 4-5-årsalderen er typisk meget umiddelbare og situationsbestemte. Dog vurderer den pædagogiske konsulent, at børnene kunne huske meget fra tiden med Corona-restriktioner, da børnenes hukommelse blev aktiveret med forskellige greb. Ifølge den pædagogiske konsulent vidner det om, at voksne kan spørge børnehavebørn om meget mere, end voksne ofte har tendens til at gøre.

HVAD SKETE DER MED BØRNEPERSPEKTIVER?

I tiden efter Corona-nedlukningen i foråret 2020 blev der i den offentlige debat og i Herning Kommune blandt medarbejderne talt meget om, hvad de nye restriktioner på skole- og dagtilbudsområdet betød for personalet og for børnene. For fagpersonerne og forældrene var

det især de positive fordele for børnene, fx mere ro omkring afleveringssituationen, mindre grupper og bedre personalenormering,, der blev fremhævet. Derfor var det en øjenåbner for Herning Kommune, at interviewene viste, at børnene ikke oplevede afleveringen, afhentningen og de små grupper, hvor børnene kom til at savne deres venner, nær så positivt som de voksne.

Den pædagogiske konsulent udtrykker, at hun fik så stor en aha-oplevelse ved at høre børnenes perspektiver, at hun vurderede, at daginstitutionerne hurtigt skulle have indblik i børnenes udsagn og oplevelser. Derfor blev de transskriberede, anonymiserede interviews sendt til de pågældende dagtilbud med det samme. Derudover fik arbejdsgruppen for evalueringen de transskriberede børneinterviews, så gruppen kunne skrive citater og kondenseret tekst ind i den samlede rapport til Børne- og Familieudvalget. Kommunens daginstitutionsledere fik også den samlede rapport.

Corona-evalueringen har skabt store ringe i vandet ved at give en indsigt i og påmindelse om, hvor vigtigt det er at spørge børnene – frem for blot at konkludere på børnenes oplevelser og holdninger ud fra pædagogiske observationer. Helt konkret har det ført til et pilotprojekt i et af kommunens dagtilbud, hvor leder og medarbejdere nu arbejder med at bringe børnenes stemmer ind i evalueringen af den daglige praksis. Frem for at gennemføre klassiske interviews, hvor pædagogerne går væk fra børnegruppen, handler det i stedet om jævnligt at have samtaler med børnene i hverdagsituationer, fx over madpakken, og om at være opmærksom på og følge børnenes initiativer.

INTERVIEWGUIDE

Sådan blev børnehavebørnene spurgt om deres oplevelser

1. Kan I huske, da I ikke måtte komme i børnehave?
2. Var der så noget, I savnede?
3. Var der noget, der var godt ved at være hjemme?
4. Hvordan var det at være væk fra jeres venner i så lang tid?
5. Kan I huske, da I måtte komme tilbage til børnehaven igen – og det ikke var, som det plejede, fordi der var mange nye regler. Kan I huske, hvad det var for nogle nye regler?
6. Var der noget, der var rigtig træls, at I ikke måtte?
7. Er der noget, der er godt ved den måde, som det er på i børnehaven nu?
8. Nu, hvor I går i børnehaven igen – er der så noget, I savner fra dengang, I var derhjemme hele tiden?

Nu kan daginstitutionerne på et oplyst grundlag arbejde med en viden om, at børnene bliver kede af det, når de bliver afleveret. Hvordan kan de tilrettelægge afleveringen ud fra dette? Vi var allerede dengang begyndt at tænke, at børnene er relevante at spørge. Men Corona-evalueringen har forstærket det.

PROJEKTLEDER FRA BØRNE-
OG UNGEFORVALTNINGEN

GODE RÅD FRA HERNING KOMMUNE

- Kast jer ud i at spørge børnene, og vær klar til at få børnenes svar – også selvom de strider mod jeres egen opfattelse.
- Få pædagogerne med til at udvikle spørgerammen og til at inddrage de yngste børn.
- Klæd personalet på, og skab et fælles udgangspunkt for at lave børneinddragelse i hverdagen. Pædagogerne skal have det mellem hænderne, ellers kommer det ikke ud og leve i organisationen.
- Gør det klart for jer selv, hvorfor I inddrager børnene. De politiske ambitioner skal bearbejdes, så de kommer til at give så god mening i praksis som muligt.
- Gør børneinddragelsen simpel, så det ikke bliver uoverskueligt og komplekst.

I Herning giver børn indspark til ny inklusionsstrategi: ”Vi er ikke interesserede i glansbilleder – vi vil høre sandheden fra børnene”

Herning Kommune ønskede at trække børnenes egne stemmer og oplevelser ind i arbejdet med en ny inklusionsstrategi. Her kom børn, der på egen krop havde oplevet kommunens inklusion i praksis, med værdifulde perspektiver. Det har sidenhen ført til et helt nyt mindset i kommunen, hvor børns perspektiver ikke længere kan sidde overhørig.

OMRÅDE
TVÆRGÅENDE

INDDRAGELSESMÅDE
BØRN SOM INFORMANTER

KOMMUNE
HERNING

Det er mere virkningsfuldt at se børnene tale end at have det på skrift – det giver noget andet end, at vi står og læser noget op, at man kan se dem, de unge vi arbejder med.

PROJEKTLEDER

HVORFOR INDDRAGE BØRN OG UNGE?

Herning Kommune ønskede at opdatere og gentænke formatet for deres 65-siders inklusionsstrategi for at gøre strategien til et fælles mindset i kommunen, der er lettere at tilpasse og overføre til praksis. Resultatet blev fællesskabsstrategien, *Meningsfulde Fællesskaber*, som nu gælder på tværs af hele børne- og ungeområdet.

Herning Kommune har gennem de seneste år haft politisk fokus på børneinddragelse. Derfor var det også naturligt, at et af fokuspunkterne for strategien skulle være at høre netop børnene. Tanken bag er, at når børnene i sidste ende er målgruppen for strategien, skal de også have mulighed for at give deres besyv med. Dels afhjælper det fejltænkning fra de voksnes side undervejs i processen, og dels øger det sandsynligheden for, at strategien fungerer i praksis.

HVORDAN SKER SELVE INDDRAGELSEN?

Fællesskabsstrategien blev udviklet over tre workshopdage af en projektgruppe, som bestod af repræsentanter fra skoler og dagtilbud, forældrebestyrelser og forskellige forvaltninger. Både børn og forældre blev inviteret til at bidrage med vidnesbyrd fra deres hverdag til disse workshopdage.

Helt konkret blev der inddraget to elever, der har været omfattet af kommunens tidligere inklusionsstrategi. Den ene elev havde gået i specialklasse, men var i overbygningen gradvist blevet inkluderet i en almen klasse og havde taget folkeskolens afgangsprøve på lige fod med klassekammeraterne. Den anden elev havde timer i specialklasse, men fulgte undervisningen i enkelte fag og deltog i det sociale fællesskab i den almene klasse. Eleverne

blev rekrutteret gennem de skolerepræsentanter, som var del af projektgruppen.

Eleverne blev inddraget gennem interviews, som blev optaget på video, der kunne vises på workshopdagen. Det var de pædagogiske ledere på de pågældende skoler, der interviewede de to elever. Projektlederen fortæller, at de bevidst valgte interviewere, som eleverne kendte på forhånd, så der fra start var etableret et trygt rum for eleverne. For at skabe de bedste forudsætninger for, at eleverne fik en god oplevelse med interviewsituationen, valgte man desuden, at interviewene skulle foregå på elevernes skole, så de pågældende elever ikke skulle sidde foran mange mennesker på selve workshopdagen og fortælle om deres oplevelser med at indgå i fællesskaber. Forvaltningen havde udformet en interviewguide, som de pædagogiske ledere kunne støtte sig til, men de måtte gerne ændre formen, hvis det gav bedre mening i situationen.

Vidnesbyrd fra to elever kan umiddelbart virke som lidt og ikke repræsentativt for alle kommunens børn. Projektlederen vurderer imidlertid, at selv to elevers fortællinger giver de voksne et indblik i børns oplevelser. I sidste ende vil disse to elevers perspektiver bane vej for idéer og give stof til eftertanke. Desuden blev der, ifølge projektlederen, lagt vægt på, at elevernes fortællinger skulle afspejle virkeligheden. Det vil sige, at elevernes egne oplevelser kunne komme i spil råt for usødet.

HVAD SKER DER MED BØRNEPERSPEKTIVER?

De to elevinterviews blev brugt som indspark til at

konkretisere og indkredse strategiarbejdet på workshopdagene. Når eleverne fortalte om deres oplevelser uden at komme med fortolkninger eller give bud på årsager, gav det anledning til refleksion i udviklingsarbejdet. Dette affødte konkrete idéer til, hvordan de voksne kunne gribe forskellige problemstillinger an.

I Herning Kommune ser man stor værdi i at spørge børnene selv frem for at få børnenes perspektiv gennem forældre, pædagoger og lærere. Det nyudviklede mindset om barnets perspektiv i fokus har bl.a. ført til, at netop barnets perspektiv skal skrives direkte ind i alle kommunale skemaer, der har med børn at gøre, fx i skemaet for skoleudsættelse.

Vi var ikke interesserede i glansbilleder, men hvad er sandheden, eller oplevelserne, for børnene?

PROJEKTLEDER

Ved at se nogle af de børn, vi arbejder for, og høre deres perspektiver, bliver det mere end bare et produkt for os, der har meninger om børne- og ungeområdet.

PROJEKTLEDER

GODE RÅD FRA HERNING KOMMUNE

- **Prioriter børneinddragelse.** Når børnene er kerneopgaven, skal de også inddrages og være omdrejningspunktet for arbejdet.
- **Lad dem, som er ude i den daglige praksis hos børnene, gennemføre børneinddragelsen, da det skaber et trygt rum for børnene. Det er dog vigtigt, at personalet er klædt på til opgaven.**
- **Tro ikke, at børneinddragelse nødvendigvis kræver flere ressourcer, men måske blot en omprioritering af ressourcer.**

2. Børn som rådgivere

Inddragelse af børn som rådgivere er karakteriseret ved, at inddragelsen er fast struktureret, og at børnene har lille indflydelse direkte på beslutningsprocesser. Inddragelsesformen er dialogbaseret, så kommunen er i løbende kontakt og sparrer med børnene om et givent emne. Det kan fx være et børne-advisoryboard, der løbende rådgiver kommunen om et givent emne ud fra børnenes egne oplevelser, eller individuelle samtaler med børn, der giver deres perspektiver på, hvordan rammerne for deres liv kan forbedres. Med udgangspunkt i en faglig vurdering bruger de voksne i kommunen børnenes perspektiver i deres videre arbejde.

I Gentofte er elever en del af kommunens skoleadvisoryboard: ”Det er fedt at være med til at bestemme, hvad der skal ske i kommunen”

Gentofte Kommune har taget et strategisk valg om at have et advisoryboard på skoleområdet, hvor også skoleelever deltager. Med advisoryboardet kan kommunen afprøve forskellige idéer og få konkrete inputs direkte fra dem, arbejdet påvirker og handler om.

OMRÅDE

SKOLE OG DAGTILBUD

INDDRAGELSESMÅDE

BØRN SOM RÅDGIVERE

KOMMUNE

GENTOFTE

Skolechefen sørger altid for, at vi får elevernes perspektiver med. Han har netop boardet for at få tryktestet nogle ting.

KOORDINATOR FOR ADVISORYBOARDET

HVORFOR INDDRAGE BØRN OG UNGE?

Gentofte Kommune har skabt et advisoryboard, som kan rådgive og inspirere forvaltningen i arbejdet med at sikre kvalitet på skoleområdet. Det overordnede fokus for advisoryboardets arbejde er børn og unges trivsel og læring.

Skoleudvalget har udarbejdet et kommissorium for advisoryboardet bl.a. med specifikke krav til deltager-sammensætningen (se boks på side 32). Boardet består af både voksne og elever, som sidder for en toårig periode. At have elever som medlemmer i boardet er vigtigt, da de er omdrejningspunktet for skoleforvaltningens arbejde. En af de elever, der deltager i advisoryboardet, pointerer desuden, at kommunen: *jo får et indblik i vores verden, og hvordan vi har det.* På den måde bliver skoleområdet formet med udgangspunkt i eleverne og påvirket af deres ønsker og behov.

HVORDAN SKER SELVE INDDRAGELSEN?

Det er skoleforvaltningen, der har ansvaret for advisoryboardet, som mødes fem gange om året. På hvert møde drøfter boardet emner og inputs fra forskellige udvalg på skoleområdet. Senest har advisoryboardet drøftet en ny udskoling, integration og specialundervisning. Det er skolechefen og en koordinator, der faciliterer møderne. Kommunen har truffet et bevidst valg om, at eleverne, der sidder i advisoryboardet, skal rekrutteres i makkerpar. På den måde deltager to elever fra samme skole. Både koordinatoren for advisoryboardet og en af de deltagende elever vurderer, at det bidrager til at styrke elevstemmen, sikre kontinuitet og skabe et mere trygt rum for eleverne i advisoryboardet, hvor de tør ytre sig.

Koordinatoren sikrer, at eleverne kommer til boardets møder, bl.a. ved at sende eleverne en sms dagen inden mødet, og ved at sætte elevernes forældre cc på

indkaldelser, så forældrene kan hjælpe med at minde om møderne.

Forud for møderne gennemtænker koordinatoren og skolechefen desuden altid, hvordan de kan facilitere en proces, hvor alle kommer til orde, herunder også eleverne: *Vi sætter os selv i de andres sko – hvordan giver det her spørgsmål mening for dem?.*

For at få alle i tale er der skrevet spørgsmål ind i mødets oplæg. Spørgsmålene er rettet direkte til de forskellige grupper i boardet, fx hvad eleverne mener om et konkret punkt. På den måde adresseres eleverne såvel som de andre grupper tydeligt.

Eleverne oplever, at både koordinatoren og skolechefen er ekstra opmærksomme på at få dem på banen og i tale med deres inputs. Desuden fortæller eleverne, hvordan det er vigtigt for deres motivation og engagement, at de får en tilbagemelding på deres arbejde. Derfor er det et fast punkt på dagsordenen, at skolechefen fortæller, hvad han siden sidst har brugt de forskellige inputs til. Ifølge koordinatoren for advisoryboardet har det også betydning for, at eleverne oplever, at deres deltagelse er tiden værd og gør en forskel.

HVAD SKER DER MED BØRNENES PERSPEKTIVER?

Skolechefen bruger advisoryboardets inputs og perspektiver i sit arbejde. Skoleudvalget kan dog også få inputs fra boardet, hvis det ønsker det, eller hvis forvaltningen vurderer, at det vil være relevant. For at advisoryboardet skal have en reel funktion, er det derfor afgørende, at både forvaltning og skoleledere kan se værdien af den type sparring. Og at begge parter er indstillet på at ændre planer, alt efter hvad advisoryboardet siger. Det kræver således en organisation, som generelt er gearret til og modtagelig for inputs fra borgere.

Det er fedt, at man ligesom får lov at have en holdning i kommunen – ikke først når man kan stemme, men at man som 15-årig kan have en stemme i forhold til, hvad der kommer til at ske i kommunen.

ELEVMEDELEM AF ADVISORYBOARDET

Koordinatoren fremhæver, at det oftest er eleverne, der kommer med en helt ny vinkel på et område. Der er tilfælde, hvor skolechefen har sagt, at *"det der er spot on, det har jeg aldrig tænkt"*. Advisoryboardet har fx drøftet, hvordan der kan komme mere bevægelse og motion i løbet af en skoledag. Her var kommunens fritidschef inviteret til at holde oplæg om, hvordan sportsforeninger og skoler kunne arbejde sammen, men det var elevmedlemmerne af boardet, der kunne fortælle, hvordan det reelt fungerede og blev oplevet i skolen.

Ifølge koordinatoren er der mange led, fra at eleverne kommer med deres inputs, til at nye tiltag bliver realiseret i kommunen. Ifølge eleverne er denne længere proces dog ikke ensbetydende med, at de ikke kan se formålet med deres arbejde – tværtimod. Eleverne oplever at kunne gøre en forskel, fordi de bliver taget seriøst i advisoryboardet. Dels fordi de er inkluderede som medlemmer af boardet, og dels fordi de voksne: *ikke taler til os, som om vi går i 4. klasse, men som til et andet voksent menneske.*

MEDLEMMER AF ADVISORYBOARDET

- 2 forældre
- 2 skolebestyrelsesformænd
- 2 x 2 elever
- 2 skoleledere
- 1 lærer og 1 repræsentant fra DLF
- 1 pædagog og 1 repræsentant fra BUPL
- 1 deltager fra FOA
- 2 deltagere med særlig tilknytning til erhvervslivet

”

Der var det med AULA, lige da det kom til. Der var det et rimelig stort problem, hvordan man lige skulle få det til at virke. Der synes jeg, at det var spændende, at vi kunne få lov at sige, hvad vi mangler, ligesom forældrene kunne sige, hvad de mangler.

ELEVMEDELM AF ADVISORYBOARDET

GODE RÅD FRA GENTOFTE KOMMUNE

- Læg ressourcer i udvikling af kommissoriet for advisoryboardet, så opgaven er rammesat, og forventningerne afstemt mellem de involverede parter.
- Skab en god stemning på møderne, så både elever og voksne føler sig trygge.
- Se eleverne som ligeværdige sparringspartnere.
- Rekrutter eleverne i makkerpar, så de føler sig trygge ved at kunne bidrage til møderne. Det kan fx være at rekruttere to fra samme skole, som kender hinanden i forvejen.
- Giv deltagerne en konkret tilbagemelding på, hvilken forskel deres tidligere inputs har gjort.

Unge i Aalborg tager temperaturen på kommunens børneinddragelse: ”Selvfølgelig skal kommunen skabes af fremtidens borgere”

Når der skal gøres status over, hvordan arbejdet med børn og unge foregår i kommunen, sidder de unge med værdifuld viden, som ingen voksne har. Det er udgangspunktet for Aalborg Kommune, der nu udbreder børneinddragelse til samtlige forvaltninger.

OMRÅDE
TVÆRGÅENDE

INDDRAGELSESMÅDE
BØRN SOM RÅDGIVERE

KOMMUNE
AALBORG

For nogle i forvaltningen er det meget naturligt at arbejde med børneinddragelse, fx i forhold til legepladser – her føles det naturligt at inddrage børn. Og så er der andre kolleger, som arbejder med signalanlæg – for dem er det ikke så naturligt at inddrage børn. Men man kunne sagtens kigge på signalanlæg, det handler også om, at børn skal over vejen her.

FORVALTNINGSMEDARBEJDER

HVORFOR INDDRAGE BØRN OG UNGE?

Aalborg Kommune arbejder hen imod at blive en af UNICEFs børnevenlige kommuner. Repræsentanter fra kommunens ungebyråd er en fast del af styregruppen for dette projekt. Styregruppen består ellers af den kommunale projektejer, projektledere fra de forskellige forvaltninger og den nationale chef for UNICEF Danmark.

Som et led i processen hen imod at blive en af UNICEFs børnevenlige kommuner skal Aalborg udarbejde en *situationsanalyse* af kommunens børneinddragelse. Med andre ord skal kommunen tage temperaturen på, hvordan de forskellige forvaltninger inddrager børn og unge i deres arbejde. For at få et reelt indblik i, hvordan der på nuværende tidspunkt arbejdes for og med børn og unge i kommunen, inviteres kommunens unge til at give deres inputs til situationsanalysen. På baggrund af analysen skal kommunen udvikle en handlingsplan, som gør det klart, hvordan kommunen fremadrettet vil arbejde med børneinddragelse.

For Aalborg Kommune handler børneinddragelse helt overordnet om, at man gerne vil have et bredere perspektiv på kommunens arbejde. I sidste ende skal det sikre, at kommunen også bliver formet af de unge, da det er dem, som er kommunen på sigt, fortæller projektlederen.

HVORDAN SKER SELVE INDDRAGELSEN?

Repræsentanterne fra ungebyrådet har, udover at sidde i styregruppen, bidraget til situationsanalysen på følgende måder:

1) De to repræsentanter fra ungebyrådet var værter ved årets online Ungekongres, hvor de sikrede værdifulde inputs til situationsanalysen fra mange af kommunens unge. Temaet for kongressen var børns rettigheder med udgangspunkt i tre fokusområder, som Aalborg Kommune har valgt at arbejde særligt med: *Retten til at blive hørt, retten til at være tryk og sikker samt retten til at blive værdsat og respekteret*. Ud fra værternes oplæg diskuterede deltagerne de udvalgte rettigheder og deres betydning. De unges perspektiver blev siden samlet og brugt i det videre arbejde med situationsanalysen.

En af værterne understreger betydningen af, at det var de unge selv, som formidlede til andre børn og unge: *Jeg tror, at det har betydning, at det er ung-til-ung, og ikke voksen-til-ung. Det er ikke så autoritært, når det er to unge, der står der. Det kan godt være lidt tørt, hvis det er nogle lærere eller voksne.*

2) Hele ungebyrådet og fælleselevrådet har deltaget i et fælles møde, hvor FN's Børnekonvention blev drøftet med udgangspunkt i de samme tre fokusområder som til ungekongressen. Drøftelserne blev gennemført med inspiration fra værktøjet *Filosofiske dialoger om FN's Børnekonvention*. Fx drøftede deltagerne på mødet spørgsmålene: *Hvad betyder værdighed og respekt for dig? Og retten til at blive hørt, hvordan oplever I det?* Rådenes drøftelser førte til direkte anbefalinger til handleplanen, der skulle udformes på baggrund af situationsanalysen.

Vi snakkede om, at man gerne ville ruske lidt i de voksne. Vi ville gerne have frem, at børns idéer er lige så værdifulde som voksnes.

PROJEKTLEDER

HVAD SKER DER MED BØRNEPERSPEKTIVER?

De unges perspektiver fra de forskellige inddragelsesprocesser er sammen med inputs fra de forskellige forvaltninger blevet samlet til Aalborg Kommunes situationsanalyse, som giver en status for kommunens nuværende praksis for børneinddragelse. Analysen blev præsenteret og drøftet på et visionsmøde, hvor politikere, embedsfolk og repræsentanterne fra ungebyrådet deltog. På mødet diskuterede deltagerne i tværgående grupper visionerne for kommunens kommende handleplan for børneinddragelse.

Den konkrete proces i forbindelse med at lave situationsanalysen har desuden afledt andre resultater, dels for de unge selv, og dels for kommunen og dens medarbejdere.

Via processen har de unge fået en konkret oplevelse af, hvordan det er at byde ind med egne perspektiver og at blive hørt. Det har motiveret de unge til at bidrage mere, ligesom de unge i kraft af processen er blevet opmærksomme på, at de har ret til at blive lyttet til.

Arbejdet med situationsanalysen har samtidig tydeliggjort for kommunens medarbejdere, hvor værdifulde børns perspektiver er for det kommunale arbejde. Fx fortæller en forvaltningsmedarbejder, at det er afgørende at spørge børnene, hvordan de kan føle sig trygge og sikre i byen, når man arbejder med byplanlægning og belysning. Hvis børnene ikke bliver spurgt, risikerer man at have områder i byen, hvor børnene ikke føler sig trygge og dermed ikke færdes.

VÆRKTØJ TIL AT ARBEJDE MED FN'S BØRNEKONVENTION

Værktøjet *Filosofiske dialoger* om FN's Børnekonvention indeholder fem dialogmanualer. Dialogmanualerne giver mulighed for at arbejde med temaer i Børnekonventionen på en inddragende måde, hvor børn og voksne sammen kan få kendskab til, tale om og reflektere over børns rettigheder. Værktøjet rummer:

- Historier om emner fra FN's Børnekonvention og konkrete citater fra børn, som kan læses op.
- Konkrete spørgsmål, som kan facilitere dialogen om emnet efterfølgende.

Kilde: CoC Playful Minds, 2019

Jeg tænker, at det har været en fin proces. Nogle gange er det et stort spørgsmål: ”Føler du, du bliver lyttet til?” Jeg føler fx ikke altid, at min lærer lytter til mig, men jeg føler, at de voksne i ungebyrådet lytter til mig. Men jeg er blevet opmærksom på det og har tænkt mere over det. Det har ikke været noget skræmmende noget, det har været flydende og meget dialogagtigt.

REPRÆSENTANT FRA UNGEBYRÅDET

GODE RÅD FRA AALBORG KOMMUNE

- Lad børnene og de unge sidde med i styregruppen, så de unge kan deltage i dialogen og sparre med de voksne om det givne projekt.
- Gennemtænk, hvordan I faciliterer en god proces for inddragelse, fx via konkrete redskaber.
- Vær tro mod børnenes egne ord. Udtalelser skal ikke nødvendigvis omformuleres eller tolkes af en voksen, inden de kommer videre i en proces.
- Udpeg en central kommunal person, som har viden om børneinddragelse og derfor kan have ansvaret for børne- og ungeinddragelsen på tværs af forvaltninger.
- Vær opmærksom på, at inddragelse af børn og unge i høj grad handler om kultur og det at have det rette mindset i kommunen. Vær derfor indstillet på, at det tager tid at ændre disse.

I Esbjerg tager kontaktpersonen den unges ord bogstaveligt

I Esbjerg Kommune bliver handleplaner, mål og indsatser til i et aktivt samarbejde mellem kontaktpersonen og den unge selv. Det betyder bl.a., at den unges egne ord er skrevet direkte ind i de statusudtalelser, som gives videre til myndighederne. På den måde kan den unge tydeligt genkende sig selv i udtalelserne, føle sig hørt og inddraget og have indflydelse på sit eget liv.

OMRÅDE
SOCIAL

INDDRAGELSESMÅDE
BØRN SOM RÅDGIVERE

KOMMUNE
ESBJERG

Når jeg har snakket med sagsbehandleren, så kan det stå helt anderledes end det, jeg har sagt. Det, jeg har sagt, kan let blive misforstået. Det gør det ikke, når min kontaktperson skriver det ned.

EN UNG MED KONTAKTPERSON I ESBJERG KOMMUNE

HVORFOR INDDRAGE BØRN OG UNGE?

Kontaktpersonsordningen ligger under Ungehuset, som er en del af Familiecenteret i Esbjerg Kommune. Kontaktpersonsordningen er et tilbud til de børn og unge i kommunen, som har en række udfordringer og problematikker. Nogle af de unge har derfor allerede en tæt tilknytning til kommunen. Kontaktpersonsordningen skal give de unge mulighed for at blive hørt, set og forstået samt bane vej for, at de kan præge deres sag og liv fremadrettet.

Det er fra politisk side bestemt, at medarbejderne i Familiecenteret skal uddannes i en narrativ tilgang og samtaleteknik. Ifølge en af de faglige koordinatører har den narrative tilgang stor betydning for Ungehuset og arbejdet med børn og unge. Den narrative tilgang bygger på et menneskesyn, hvor børnene og de unge er eksperter i eget liv, og teknikken har givet gode resultater i arbejdet med de unge.

HVORDAN SKER SELVE INDDRAGELSEN?

De fleste unge, som kommer ind i kontaktpersonsordningen, har en handleplan med veldefinerede mål med fra deres sagsbehandler. Det er kontaktpersonens ansvar at operationalisere handleplanens mål til kortsigtede og konkrete delmål i samarbejde med den unge. Det sætter retningen for, hvilke mål der skal arbejdes videre med.

Den unge mødes for første gang med kontaktpersonen til et indskrivningsmøde, hvor sagsbehandleren og forældrene også er med, hvis den unge er under 18 år. På dette møde spørger kontaktpersonen ind til den unges selv og vedkommendes egne ønsker og behov. Ifølge en kontaktperson i Ungehuset kan det forløbe på mange forskellige måder alt efter den unges behov: *Forældre og sagsbehandler kan beskrive, hvad de gerne vil have af*

hjælp, men så spørger jeg den unge, 'er det også det, du tænker? Er det også det, du vil have hjælp til?' Nogle siger ja, andre nej, og nogle siger 'jeg har slet ikke lyst til at have en kontaktperson'. Så må vi snakke om, om en kontaktperson er det rigtige. Indskrivningsmødet er det bedste sted at starte med at høre, hvad den unge synes og vil. Det er første spadestik til at forstå den unge.

Kontaktpersonerne i Esbjerg Kommune lægger stor vægt på at skabe en relation til den unge og sikre sig, at den unge oplever at blive lyttet til og forstået. Kontaktpersonen og den unge mødes som regel én til to gange om ugen, hvor de, udover at tale sammen, laver andre ting såsom at gå ture, spise mad sammen eller se en film. På denne måde bliver forholdet afslappet, og den unge oplever at bruge tid med en voksen - uden at det udelukkende handler om, at de skal snakke om udfordringer og forbedringer.

SÆRLIG MODEL SÆTTER RAMMEN FOR INDDRAGELSEN AF DE UNGE

Kontaktpersonerne i Esbjerg Kommune bruger *den logiske model* i deres arbejde med børn og unge. Som det er illustreret i figuren, skal der skrives en række indsatser, tegn på succes, delmål og handleplansmål ind. Det særlige ved modellen er, at den indledningsvist udfyldes fra højre mod venstre i tæt samarbejde med den unge, hvorefter arbejdet med den unge bevæger sig fra venstre mod højre. Det er essentielt, at den unge er enig i både handleplansmål, delmål og prioriteringer i arbejdet. På den måde sikres den unges indflydelse, forståelse og motivation fra indsatsens start.

Med udgangspunkt i den logiske model udfylder kontaktpersonen én gang hvert halve år en ICS-statusudtalelse i samarbejde med den unge. Statusudtalelsen danner bl.a.

DEN LOGISKE MODEL

INDSATSER
• -----
• -----
• -----
• -----
• -----

TEGN (SUCCES NÅR)
• -----
• -----
• -----
• -----
• -----

DELMÅL
• -----
• -----
• -----
• -----
• -----

HANDLEPLANSMÅL
• -----
• -----
• -----
• -----
• -----

udgangspunkt for et møde med sagsbehandleren. Dette arbejde er væsentligt, da statusudtalelsen kan påvirke den unges handleplan og den videre vej gennem systemet. Kontaktpersonen skriver derfor den unges egne pointer direkte ind i statusudtalelsen. Derudover gennemgår kontaktpersonen efterfølgende udtalelsen med den unge, da det er vigtigt, at udtalelsen er skrevet i et sprog, den unge kan forstå. På den måde indgår den unges ord som ligeværdig sparring og vejledning i sagsbehandlerens arbejde.

HVAD SKER DER MED BØRNEPERSPEKTIVER?

Gennem det store fokus på inddragelse og medansvar sikrer kontaktpersonen sig, at den unge føler sig hørt. Det vil ofte skabe en tæt relation mellem den unge og

kontaktpersonen og på længere sigt øge kvaliteten af indsatsen, da kontaktpersonen kan hjælpe den unge i netop den retning, vedkommende ønsker.

I den forbindelse fortæller en af sagsbehandlerne i Esbjerg Kommune, at den unges egne ord i statusudtalelsen har stor betydning, da det medvirker til, at den unge kan forstå, hvad der står i den. Det forbedrer indsatsen undervejs, da det ud fra udtalelsen er muligt at justere og optimere handleplanen ud fra den unges ønsker og behov. Statusudtalelsen og handleplanen skal ikke kun sikre, at den unge kan genkende sig selv under et forløb, men også efter et afsluttet forløb. Dette er essentielt, da det kan få betydning for den unges selvværd og selvstændighed i det videre liv.

Det er vigtigt, fordi det er deres liv. Nogle af de unge, vi møder, har en tyk sagsmappe, hvor fagpersoner har beskrevet, hvordan de unge er. Det er vigtigt, at deres egne ord kommer igennem her. At de føler sig hørt, set og forstået. At de kan genkende sig selv.

FAGKOORDINATOR I UNGEHUSET

GODE RÅD FRA ESBJERG KOMMUNE

- Vær nysgerrig, og lyt til den unge uden at anfægte, hvad den unge siger. De unge er eksperter i eget liv og har vigtige fortællinger.
- Skriv den unges ord ned, som de bliver fortalt, og lad dem indgå i statusudtalelser, handleplaner og andre dokumenter. Den unge føler sig hørt, inddraget og forstået, hvis vedkommende kan genkende sig selv i disse dokumenter.
- Vær sikker på, at den unge forstår og er enig i den nedskrevne udtalelse. Statusudtalelser og handleplaner kan følge den unge i vedkommendes videre liv.

I Hvidovre sætter børn på døgninstitution selv dagsordenen gennem systematiske samtaler

På døgninstitutionen Hvidborg i Hvidovre Kommune gennemfører pædagogerne hver 14. dag samtaler med alle børn i et fast format. Gennem samtalerne får barnet mulighed for at præge sin egen hverdag ved at fortælle, hvordan det har det, og om noget bør ændres.

OMRÅDE
SOCIAL

INDDRAGELSESMÅDE
BØRN SOM RÅDGIVERE

KOMMUNE
HVIDOVRE

Jeg plejer at sige min mening. Det er man nødt til, ellers kommer der jo ikke noget ud af det.

UNG PÅ DØGNINSTITUTIONEN

HVORFOR INDDRAGE BØRN OG UNGE?

På døgninstitutionen Hvidborg gennemfører man systematisk samtaler med institutionens børn for at zoome ind på børnenes hverdag og oplevelser. Formålet med at sætte samtalerne i system er at tydeliggøre barnets stemme og dermed forme hverdagen og den pædagogiske praksis ud fra barnets ønsker og behov.

Lederen fortæller, at de kontinuerlige samtaler giver en unik mulighed for systematisk at inddrage barnet, så det selv sætter ord på, hvordan det trives, og hvad det synes om hverdagen og de voksne. Selvom personalet er dygtige til at have fokus på barnet, får de en anden indsigt ved at spørge barnet selv. *Man går ikke kun rundt om barnet, man går ind i barnet*, fortæller en medarbejder.

HVORDAN SKER SELVE INDDRAGELSEN?

Hver 14. dag har hvert barn på Hvidborg et minimøde med sin kontaktpædagog, hvor de sammen gennemfører en samtale på baggrund af dialogkonceptet FIT (*Feedback Informed Treatment*). FIT er blot ét af mange samtalekoncepter, som kan bruges til systematisk at inddrage barnets perspektiv på dets trivsel og hverdag. Det afgørende er, at pædagogen har et fast format, hvor vedkommende kan tale med barnet om, hvordan det har det, og om barnet oplever, at de voksne er gode til at lytte og hjælpe.

Det er gennem samtalen, at de voksne får indblik i børnenes oplevelser og nuancerne heri. Det har desuden stor betydning for barnet at have en-til-en-tid med den voksne, hvor barnet er i centrum og bliver set, hørt og anerkendt.

Samtalen foregår altid i rammer, der er trygge og hyggelige for barnet. Der kan være faste ritualer knyttet til samtalen, fx at drikke en kop kakao, eller at samtalen foregår i

forbindelse med leg eller en cykeltur. Det kommer an på barnets præferencer. Det afgørende er blot, at barnet føler sig tryk til at deltage aktivt i samtalen. For nogle børn er møderne skemalagt (fx hver anden tirsdag i engelsktimen), mens møderne afholdes mere ad hoc for andre. På samme måde varierer længden på samtalerne, da det også i dette tilfælde er barnets lyst og behov, som sætter rammen.

Mange af børnene på Hvidborg har tidligere haft dårlige erfaringer med det kommunale system. Derfor har mange af børnene også indledningsvist haft svært ved at indgå i samtalerne. Børnene bliver dog trygge ved samtaleformen, fordi samtalerne er et tilbagevendende punkt i deres hverdag. Et barn fortæller fx, hvordan hun stak af inden sin første samtale, men at hun nu har oplevet, at der reelt bliver lyttet til hende, og at hun kan få indflydelse på ting i sin hverdag. De ansatte fortæller desuden, at systematikken i samtalerne baner vej for, at pædagog og barn får talt om ting, som ellers kan være svære at tale om. Barnet kan også selv efterspørge en samtale, hvilket kan være en naturlig måde, hvorpå man kan sige, at man gerne vil tale om noget en-til-en.

HVAD SKER DER MED BØRNEPERSPEKTIVER?

Det er i den direkte samtale mellem barn og pædagog, at de systematiske samtaler har deres vigtigste anvendelse. Gennem samtalerne føler barnet sig hørt og får direkte respons fra pædagogen på sine ønsker. Det kan være simple ting, som kan løses her og nu, fx en aftale om en måde at blive vækket på eller badetider. Det kan også være større ting, som pædagogen skal undersøge yderligere, fx ønsker om fritidsaktiviteter eller et ønske om at være længere tid i SFO.

Hver sjette uge holder personalet interne indsatsmøder, hvor de drøfter samtalerne, og hvad personalet kan gøre for

at øge det enkelte barns trivsel og/eller imødekomme dets ønsker, fx om at skifte værelse eller at komme oftere hjem. Det er ikke sikkert, at barnets ønsker kan blive opfyldt, men personalet tager barnets perspektiver med i deres drøftelser.

Pointerne fra samtalerne bliver også brugt i forbindelse med netværksmøder med barnets sagsbehandler og i statusnotater om barnet. På denne måde er de systematiske samtaler med til at styrke barnets stemme i sagsbehandlingen.

Det er så vigtigt, at medarbejderne lærer at sige til børnene: 'Det er dit liv, din stemme, og jeg vil gerne hjælpe dig til, at din stemme bliver større. Det kan vi gøre ved, at du siger, hvordan du har det, og om du føler dig forstået.'

INSTITUTIONSLEDER

Det er snakken, der er det vigtigste. Det er ikke så meget de der mærkater, men at man får snakket om, hvordan man har det.

UNG PÅ DØGNINSTITUTIONEN

GODE RÅD FRA HVIDOVRE KOMMUNE

- Lad samtalerne med børnene være dialogbaserede. Selve samtalen er vigtigere end eventuelle markeringer i et skema.
- Hav fokus på implementering og på at fastholde brugen af det givne samtalekoncept. Både børn og personale får mest ud af samtalerne, hvis de bliver en del af kulturen på stedet.

3. Børn som politikudviklere

Inddragelse af børn som politikudviklere er karakteriseret ved, at inddragelsen er fast struktureret, og at børnene har stor indflydelse på beslutningsprocesser. Børnene er med til at skabe de store linjer og at sætte en retning for kommunens udvikling og arbejde. Det kan fx være gennem særlige udvalg og børne- og ungebyråd, hvor medlemmerne mødes og bidrager kontinuerligt. Børnene er i direkte dialog med og samarbejder med kommunens lokalpolitikere. Gennem denne inddragelsesform sikrer kommunen en gruppe borgere, som endnu ikke har stemmeret, indflydelse på lokalpolitikken.

I Gentofte har børn og unge indflydelse på udviklingen af politik, når de sidder med i opgaveudvalg

I Gentofte Kommune har politikerne besluttet at udvikle politikker og strategier sammen med borgerne. Det gælder også børn og unge, som deltager i såkaldte opgaveudvalg, hvor de bl.a. har været med til at udvikle fremtidens udskoling i kommunen. På den måde giver børn og unge unikke inputs til kommunalbestyrelsens arbejde, samtidig med at de lærer om demokrati.

OMRÅDE

TVÆRGÅENDE
(DET KONKRETE EKSEMPEL
ER FRA SKOLEOMRÅDET)

INDDRAGELSESMÅDE

BØRN SOM
POLITIKUDVIKLERE

KOMMUNE

GENTOFTE

Det er ressourcetungt at inddrage. Men jeg er sikker på, at man til hver en tid får et bedre produkt i den anden ende. Det har bedre mulighed for at leve i verden, fordi der er så mange, der har ejerskab til det.

FACILITATOR AF OPGAUEUDVALGET

HVORFOR INDDRAGE BØRN OG UNGE?

Gentofte Kommune lægger stor vægt på, at borgerne selv er med til at skabe og bidrage til kommunens arbejde og udvikling. Derfor har kommunen som en del af sin organisering valgt at have opgaveudvalg, hvor der sidder både politikere og borgere med. Opgaveudvalgene beskæftiger sig med en given problemstilling i en afgrænset periode på et halvt til halvandet år. Lokalpolitikerne har færre møder i de stående, lovpligtige udvalg for at frigive tid og ressourcer til borgerinddragelsen i opgaveudvalgene.

Fordi børne- og ungeinddragelse også er en del af organiseringen i Gentofte Kommune, skal børn og unge altid inviteres til at deltage i arbejdet i opgaveudvalget, hvis problemstillingen vedrører netop dem. Udover at børnene og de unge her giver unikke inputs til arbejdet, giver opgaveudvalgene også børn og unge en forståelse for demokrati. Det fortæller facilitatoren af et opgaveudvalg: *Vi vil også gerne vise de unge, hvordan man kan få indflydelse i lokalpolitik, at det ikke er så langt væk.*

HVORDAN SKER SELVE INDDRAGELSEN?

Et af opgaveudvalgene i Gentofte Kommune har beskæftiget sig med, hvordan en spændende og lærerig skole ser ud for udskolingselever, bl.a. hvordan man sikrer elevernes motivation for skolen, og hvordan grundskolen bedre kan trække tråde til virkeligheden.

I dette opgaveudvalg var tre ud af de 10 borgere udskolingselever. Eleverne fik her mulighed for at bidrage med praksisviden og erfaringer fra deres skoleliv.

Opgaveudvalget havde tre hovedopgaver: 1) at formulere indhold og succeskriterier for udskolingen, 2) at drøfte en struktur for udskolingen, og 3) at gennemtænke

hele processen, fx hvordan pkt. 1 og 2 skulle lykkes og implementeres.

Opgaveudvalgets arbejde bredte sig over 10 ordinære møder over halvandet år. Derudover var der løbende arbejdsgruppemøder, temamøder og konferencedage, hvor også andre end opgaveudvalgets medlemmer blev inviteret til at give inputs. Mellem hvert møde samlede udvalgets facilitator de inputs, der var kommet, og gjorde dem forståelige, så opgaveudvalgets medlemmer på det efterfølgende møde kunne godkende fortolkningen af deres inputs.

En af lokalpolitikerne, der sad i opgaveudvalget, fortæller, at møderne var tænkt som et rum, hvor tingene skulle kastes op i luften, og hvor deltagerne skulle lytte til og inspirere hinanden. Hertil fortæller en af de deltagende elever, at hun i starten havde svært ved at følge med i samtalerne, særligt på grund af det formelle og kommunale sprog og de sproglige barrierer, det medførte. Eleven spurgte efter første møde i opgaveudvalget, om facilitatoren ville forklare, hvad der var blevet talt om. På den måde lærte facilitatoren nødvendigheden af at briefe eleverne inden hvert møde, så eleverne på forhånd var klædt på til at bidrage med deres perspektiver.

En af de deltagende elever fortæller yderligere, at det kunne være intimiderende at dele sine perspektiver eller stille spørgsmål i opgaveudvalget: *Når man sidder der som 13-årig med så mange voksne, kommunalpolitikere og fagpersoner, så føler man sig intimideret, og man kan blive genert. Dét tror jeg, at det er rigtig vigtigt at få det gjort tydeligt, at man spiller en lige så vigtig rolle som ung, også selvom man ikke snakker det samme formelle sprog.*

Personligt for mig var det fedt at se, hvordan det foregår inde i kommunen. Det var interessant at få adgang til at se, at hvis der er noget, man gerne vil ændre, eller hvis man har en idé, så er det ikke svært at få indflydelse.

ELEVMEDELEM AF OPGAUEUDVALGET FOR EN NY UDSKOLING

På denne baggrund udarbejdede facilitatoren et såkaldt pressekort for at sikre, at skoleelevernes inputs blev hørt og tydeligt repræsenteret i opgaveudvalget. Kortet gav eleverne ret til, på hvilket som helst tidspunkt, at stille spørgsmål – uanset om spørgsmålene var til facilitatoren eller et af de andre medlemmer af opgaveudvalget, fx en skoleleder, en politiker eller en erhvervsdrivende.

Mellem opgaveudvalgets møder blev der desuden inddraget og interviewet andre udskolingselever, for at udvalget kunne sikre sig endnu flere perspektiver fra endnu flere børn. Det skete for at skabe et mere nuanceret billede, end de tre elever, der sad i opgaveudvalget, kunne repræsentere. Fx blev 15 elever inviteret med til et af udvalgets ordinære møder.

HVAD SKER DER MED BØRNE- PERSPEKTIVER?

Opgaveudvalgets arbejde mundede ud i et udførligt dokument med konkrete forslag til en ny udskoling i kommunen, som blev præsenteret for kommunalbestyrelsen. Bestyrelsen skulle efterfølgende stemme om forslaget.

De tre skoleelever fra opgaveudvalget blev bedt om at præsentere udvalgets arbejde og forslag for kommunalbestyrelsen. På den måde blev eleverne ansigterne på, hvem udvalgets arbejde i sidste ende påvirker. Facilitatoren fortæller, at det gjorde stort indtryk på politikerne, at det netop var de unge, der præsenterede opgaveudvalgets arbejde: *En af politikerne sagde til mig bagefter, 'Jeg tror aldrig, at vi har lyttet så interesseret før.' Normalt kan politikerne jo tjekke mails osv. undervejs.* Forslaget fra opgaveudvalget blev enstemmigt vedtaget.

Herudover gav arbejdet i opgaveudvalget de tre elever en væsentlig indsigt i, hvordan arbejdet foregår i kommunen,

og hvordan de demokratiske processer er struktureret. En af de unge gav udtryk for, at hun var positivt overrasket over, hvor let det er som borger at få adgang til kommunen, dele synspunkter og idéer og derigennem få indflydelse. Både facilitatoren og kommunalpolitikeren vurderer, at opgaveudvalgenes form ikke taler til alle børn og unge, fx at skulle gå til møder i sin fritid og om aftenen. Netop derfor er det vigtigt at lave kortere inddragelsesprocesser løbende for at sikre, at flere børns perspektiver bliver repræsenteret. Det gode ved opgaveudvalgene er dog, at de er midlertidige og kan handle om alt i kommunen. Derfor kan de forskellige udvalg motivere forskellige unge, der brænder for forskellige sager.

Én gang om året bliver alle nuværende og tidligere medlemmer af opgaveudvalg inviteret ind på rådhuset for at få feedback på, hvordan deres arbejde er landet, og hvor langt kommunen er nået med implementeringen.

REKRUTTERING TIL OPGAUEUDVALGET

I kommissoriet for hvert opgaveudvalg bliver det udførligt beskrevet, hvilke type borgere der skal sidde med, fx de tre udskolingselever.

Kommunen reklamerer på sin hjemmeside med, at den søger medlemmer til det pågældende opgaveudvalg.

For at rekruttere børn og unge til opgaveudvalgene laver kommunens ungeteam også opsøgende arbejde på skolerne og via sociale medier.

GODE RÅD FRA GENTOFTE KOMMUNE

OM OPGAVEUDVALG

- Et opgaveudvalg beskæftiger sig med et givent tema eller en given problemstilling i kommunen i en afgrænset periode.
  - Hvert opgaveudvalg består af fem lokalpolitikere og 10 borgere.
  - To fra kommunalbestyrelsen skriver kommissoriet for det enkelte opgaveudvalg.
  - I kommissoriet for opgaveudvalget er det udførligt beskrevet, hvem der skal sidde med, og hvad udvalget konkret skal beskæftige sig med.
  - Kommissorierne for de enkelte opgaveudvalg vedtages af kommunalbestyrelsen.
  - Forvaltningen rekrutterer til og faciliterer opgaveudvalgene.
- Inddrag de unge så tidligt i udviklingsprocessen som muligt, og giv dem mulighed for at få reel indflydelse på ny politik, fx gennem opgaveudvalg.
  - Brug ressourcer på at lave kommissoriet for opgaveudvalget, så strukturen og organiseringen er klar fra starten. Fx hvem der skal sidde med om bordet, og hvad de skal forholde sig til.
  - Sørg for, at de unge forstår processen for og opgaven i opgaveudvalget. Det er vigtigt at simplificere forvaltningsproget og introducere formålet og formen i et sprog, de unge forstår.

I Aarhus påvirker børn og unge lokalpolitik gennem deres eget byråd

I Aarhus Kommune har man et børne- og ungebyråd, som skal give børnene en direkte stemme i lokalpolitikken. Børne- og ungebyrådet udformer selv forslag og kvalificerer også nogle af de voksne byrådspolitikeres forslag. Det er lokalpolitik i børne- og ungehøjde.

OMRÅDE

TVÆRGÅENDE

INDDRAGELSESMÅDE

BØRN SOM
POLITIKUDVIKLERE

KOMMUNE

AARHUS

Vi sidder i byrådssalen, det tænkte jeg var for godt til at være sandt. Man føler sig sådan meget byrådspolitiker-agtig.

MEDLEM AF BØRNE- OG UNGEBYRÅDET

HVORFOR INDDRAGE BØRN OG UNGE?

Aarhus Kommune ønsker at inkludere børn og unge i diskussionen, formuleringen og vedtagelsen af børne- og ungepolitik. Med andre ord ønsker kommunen at skabe dialog med dem, som politikken påvirker. Derfor etablerede kommunen i 2007 børne- og ungebyrådet som en forsøgsordning. I 2009 gjorde Aarhus Byråd børne- og ungebyrådet permanent, da børne- og ungebyrådet konsekvent mindede politikerne om, at mange forhold ser anderledes ud i et børneperspektiv.

HVORDAN SKER SELVE INDDRAGELSEN?

Børne- og ungebyrådet er et lokalpolitisk organ. Derfor skal medlemmerne forholde sig til forhold som vedtægter og økonomi, men deres kerneopgave er at udforme forslag til det voksne byråd. Desuden formulerer børne- og ungebyrådet høringssvar til en lang række områder i de forskellige magistrater. Der vælges ved afstemning en børne- og ungeborgmester og to viceborgmestre, som repræsenterer børne- og ungebyrådet udadtil.

På møderne i børne- og ungebyrådet drøftes og besluttes de forslag, som medlemmerne vil sende til det voksne byråd. Derudover tager medlemmerne stilling til, hvilke henvendelser de vil svare på. Det kan fx være høringer. Børne- og ungebyrådet danner arbejdsgrupper, der mellem byrådsmøderne arbejder med bl.a. beslutningsforslag og høringssvar.

Driften af børne- og ungebyrådet varetages i et samarbejde mellem Århus Ungdommens Fællesråd (ÅUF) og børne- og ungeforvaltningen. Der er ansat en sekretær for børne- og ungebyrådet, som sikrer den daglige drift, idet denne bl.a. har kontakten til de unge, laver dagsordener, formulerer udkast til forskellige skrivelser og administrerer børne- og ungebyrådets sociale medier. Forvaltningen er sekretærens sparringspartner og de unges indgangsdør

til andre forvaltninger og kan hjælpe med baggrundviden til de unges beslutningsforslag til byrådet. De unge fortæller, at de sætter meget stor pris på at få hjælp til at få formaliteterne på plads. De mener, at det er afgørende for, at deres seriositetsniveau er højt.

Ifølge forvaltningen er det afgørende, at de unge er godt klædt på til det forestående arbejde. Fx inviteres medlemmerne til en introdag, når der er valgt et nyt børne- og ungebyråd. Her bliver de bl.a. præsenteret for de forpligtelser, der følger med at være børne- og ungebyrådsmedlem. Medlemmerne får også udleveret en håndbog, hvor det hele er forklaret. De unge skal bl.a. kende til kommunens opbygning og de politiske processer, og vide, at disse ofte tager lang tid.

VALG TIL BØRNE- OG UNGEBYRÅDET

De børn og unge, der ønsker at stille op til børne- og ungebyrådet, har typisk gået i senatet (se s. 54) først. Alle, der vil stille op, mødes i en weekend, hvor de får hjælp til at lave valgvideoer, hvori de præsenterer deres mærkesager.

På alle kommunens skoler er der en voksen kontaktperson, som sørger for at reklamere for valget til børne- og ungebyrådet, ligesom vedkommende sørger for at afvikle valget. Skolerne vælger selv, om de vil deltage i valget til børne- og ungebyrådet, ligesom de selv beslutter, hvordan børnene og de unge skal stemme. Enkelte steder stiller Kultur- og Borgerservice stemmebokse til rådighed, andre holder emneuge om det. Flere og flere lader dog børnene og de unge stemme elektronisk. Kommunen har et online system til at afholde valget med.

Valget sker i hele kommunen i uge 40. Stemmeprocenten ligger omkring 70.

Det sender også et signal, at de vil lade os bruge de lokaler. Aarhus' demokratiske højborg, det viser, vi bliver taget seriøst.

MEDLEM AF BØRNE- OG UNGEBYRÅDET

SENATER – LOKALGRUPPER FOR BØRNE- OG UNGEBYRÅDET

I Aarhus Kommune er der fem såkaldte senater. Senaterne drives som en klubaktivitet og er for alle børn og unge, som synes, det er sjovt og spændende at arbejde med politik, der vedrører borgerne i Aarhus Kommune. På den måde kan man afprøve en form for politisk deltagelse på en uforpligtende måde, inden man eventuelt beslutter at stille op til børne- og ungebyrådet. Man skal altså ikke være medlem af byrådet for at gå til senat, men alle byrådsmedlemmer deltager i sit lokale senat. Her kan de få sparring og idéer til emner og forslag, der skal tages med til byrådssalen. Der er ét til to senatmøder pr. byrådsmøde. Senatmøderne er løsere struktureret end byrådsmøderne.

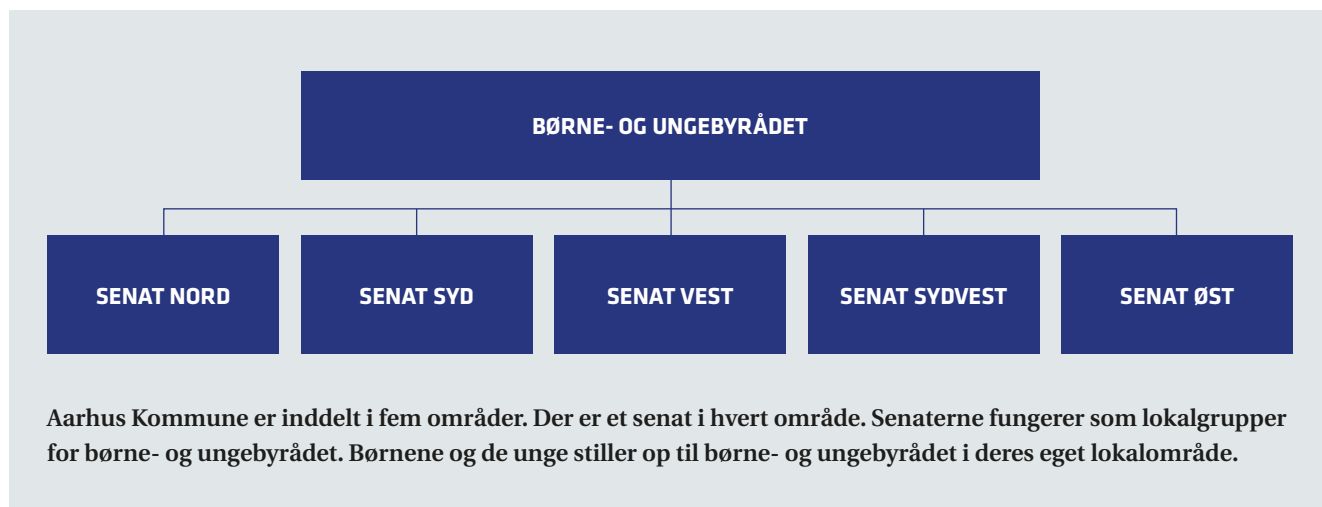
HVAD SKER DER MED BØRNEPERSPEKTIVER?

Børne- og ungebyrådet har stor indflydelse på lokalpolitikken i Aarhus Kommune. Nogle af børne- og

ungebyrådets forslag bliver direkte til politik eller tiltag i kommunen; fx fortæller et af medlemmerne af børne- og ungebyrådet, at kommunens skøjtebane var blevet sparet væk, men at de fik den tilbage. Derudover har børne- og ungebyrådet stillet forslag til, hvordan kommunens bisidderordning kunne blive mere kendt blandt kommunens børn, hvilket har ført til et serviceeftersyn af ordningen. Det er også på grund af børne- og ungebyrådet, at alle kommunens børn kan få gratis psykologhjælp, og at det ikke kun gælder den begrænsede gruppe, som det oprindeligt var vedtaget for.

Uanset om børne- og ungebyrådets forslag bliver vedtaget en-til-en, påvirker det altid den pågældende sag, når børne- og ungebyrådet kommer med deres perspektiver, fortæller en medarbejder fra børne- og ungeforvaltningen. De unge bliver taget meget seriøst i den politiske debat, og det er også de unges egen opfattelse.

SÅDAN ER BØRNE- OG UNGEBYRÅDET ORGANISERET

Det med, at børne- og ungebyrådet satte fokus på bisidderordningen, har gjort, at der kom et serviceeftersyn af ordningen. Det sker tit – at der sker serviceeftersyn med hensyn til de forhold, som ungebyrådet bringer på banen.

MEDARBEJDER I FORVALTNINGEN

FAKTA OM BØRNE- OG UNGEBYRÅDET

- Børn og unge fra 7. klasse til og med 17 år er opstillings- og stemmeberettigede.
- Medlemmerne vælges for et år ad gangen.
- Byrådet består af 31 medlemmer og 9 suppleanter.
- Der er syv byrådsmøder årligt.
- Byrådet kan årligt sende op til fire forslag til det voksne byråd, som dette har forpligtet sig til at behandle.

GODE RÅD FRA AARHUS KOMMUNE

- Giv børne- og ungebyrådet beføjelser, og giv det mulighed for at stille forslag til det voksne byråd. Giv børne- og ungebyrådet reel indflydelse.
- Skab en god organisering om børne- og ungebyrådet, så børnene og de unge ikke står alene - hverken praktisk eller politisk. Det kræver, at der afsættes medarbejderressourcer til opgaven.
- Lad børne- og ungebyrådet være uafhængigt af partipolitik. Den partipolitiske splittelse skal ikke være til stede.
- Gør brug af lokalgrupper/senater. Disse gør, at man kan inddrage mange flere børn og unge, end der er plads til i byrådssalen.
- Tag børnene og de unge seriøst, og anerkend deres store arbejde og energi. Børnene og de unge tager selv deres arbejde meget seriøst, så det skal de voksne også.

I den norske kommune Lindesnes skaber børne- og ungerådene en direkte demokratisk linje fra klasserummet til kommunens administration og byråd

I Lindesnes har arbejdet med kommunens børne- og ungeråd betydet, at kommunen har fået et fornyet fokus på børns og unges perspektiver. Nu påvirker børnenes perspektiver i høj grad alt kommunens arbejde, og børnenes aftryk kan ses direkte i kommunens dokumenter.

OMRÅDE
TVÆRGÅENDE

INDDRAGELSESMÅDE
BØRN SOM
POLITIKUDVIKLERE

KOMMUNE
LINDESNES, NORGE

Vi lærer dem om den demokratiske akt, fx ved at fortælle, at mindretallet synes dét, og flertallet synes dét. Men det handler mere om demokratisk dannelse end om, at flertallet får ret.

KOORDINATOR FOR UNGERÅDET

HVORFOR INDDRAGE BØRN OG UNGE?

Lindesnes kommune har et ønske om at give børn og unge en tydeligere stemme i kommunen. Det sker bl.a. gennem kommunens ungeråd og børneråd. Ifølge rådskoordinatoren handler det om at få udbredt en grundlæggende forståelse for, at det er afgørende at høre børn og unge, hvis man vil sikre sig, at kommunen fungerer optimalt for alle borgere.

I Lindesnes kommune har man i mange år haft et veletableret ungeråd, selvom det først fra 2020 er blevet lovpligtigt for kommuner i Norge at have et ungeråd. Ifølge en medarbejder i kommunen har lovgivningen dog betydet, at Lindesnes kommune har fået en bedre struktur omkring ungerådet. Tidligere havde man kun ét råd, men nu har man valgt at opdele rådet i to grupper efter alder: henholdsvis et børneråd for de 10-13-årige og et ungeråd for de 13-18-årige. Ved at opdele rådet fik medlemmerne bedre mulighed for at diskutere på deres præmisser – samtidig med at det enkelte råd fik en størrelse, hvor børnene kunne føle sig trygge.

HVORDAN SKER SELVE INDDRAGELSEN?

Medlemmerne til henholdsvis børne- og ungerådet vælges primært blandt medlemmerne af elevrådene på kommunens grundskoler og ungdomsuddannelser. Hver skole har to repræsentanter med i rådene. Eleverne bliver valgt til enten børne- eller ungerådet for et år ad gangen. Det er den enkelte skoles ansvar at gennemføre et demokratisk valg. På den måde skabes der en demokratisk linje fra klasserne til elevrådet over børne- og ungerådene og ind i kommunen.

Kommunen afholder altid en opstartsweekend for de nye råd, hvor medlemmerne kan lære hinanden at kende.

Det sker dels for at ryste rådernes medlemmer sammen, og dels for at gøre medlemmerne trygge ved at skulle udtrykke forskellige holdninger. I opstartsweekenden får medlemmerne bl.a. viden om FN's Børnekonvention og øvelse i at argumentere. I forlængelse af weekenden gennemfører rådene sammen med de voksne lokalpolitikere en slags fælles teambuilding, så begge parter bliver trygge ved hinanden, og politikerne får et kendskab til de børn og unge, som sidder i rådene.

Begge råd afholder én gang om måneden et tretimers møde i byrådsalen. Det foregår i skoletiden, hvor de unge bliver hentet og afleveret på deres skole. Rådene beskæftiger sig med mange forskellige temaer, fx kollektiv trafik i kommunen og ungdomsklubber. Det er både temaer, som rådene selv kan tage op, og sager, hvor rådene bliver bedt om at komme med inputs til politikerne eller embedsmændene i kommunen. Rådene har også mulighed for at tilkendegive, at de ikke ønsker at komme med indspark til et givet emne, selvom de har mulighed for det.

Ungerådet udarbejder skriftlige indspil og har ret til at stille forslag, og formand og næstformand er til stede på byrådsmøder, hvor de har taleret på lige fod med alle andre i byrådet. De har dog ikke stemmeret. Ifølge rådskoordinatoren deltager de unge aktivt i møderne. Koordinatoren fortæller, at sagerne, som rådene skal tage stilling til, skal beskrives, så børn og unge forstår dem. Desuden bruger medlemmerne deres eget ungdomssprog, når de giver respons til politikere og embedsmænd. Medlemmerne i rådene sidder heller ikke og rækker hånden op på møder, som de voksne politikere gør. De har en mere legende tilgang, fx ved at bruge gule lapper og lave forskellige øvelser.

Jeg ser, at mange af de unge, der har været i rådet, bliver gode politikere. De har fået gennemslag i mange sager. Fx gode politiske retningslinjer. De er vigtige stemmer i udformningen af politikken på vældig mange områder, og deres stemme er savnet, når den ikke er til stede. Den er et frisk pust i kommunestyret.

KOMMUNAL MEDARBEJDER

HVAD SKER DER MED BØRNEPERSPEKTIVER?

Kommunens administration og byråd bruger børne- og ungerådernes inputs og perspektiver i deres arbejde. Helt konkret har rådernes arbejde ført til, at Lindesnes kommune har implementeret, at alle medarbejdere er ansvarlige for at vurdere, om deres aktuelle sager skal sendes til børne- og ungerådene, så de kan komme med deres inputs tidligt i en proces.

De unge har løbende pointeret, at det er vigtigt for dem at få konkrete tilbagemeldinger på deres inputs, så det er tydeligt, hvor de har haft indflydelse. I Lindesnes kommune har man derfor valgt at markere med et hjerte i kommuneplanen, når der er taget hensyn til de unges inputs.

Rådene har helt konkret påvirket og fået gennemført en række tiltag, fx hvor en skatepark skulle placeres, og indførelse af mental sundhed på skoleskemaet.

Rådernes arbejde har også vist sig at have andre afledte effekter. En medarbejder fra kommunen vurderer, at det politiske miljø i kommunen er blevet bredt ud, og at aldersgennemsnittet i byrådet er faldet, hvilket blot er med til at gøre byrådet mere repræsentativt for alle kommunens borgere.

Planforudsætninger

KOMMUNEPLANEN ER EN FRAMTID OG EN
 LINDESNES KOMMUNE

KOMMUNEPLANEN 2020-2022
Bedre sammen

Satsningsområde 3
TRYGGHET OG TILHØRIGHED

HVA BARN OG UNGE HAR PÅ HJERTE

For at barn og unge skal finne igjen sine innspill er disse markert med et hjertesymbol i kommuneplanen.

Kilde: udklip fra kommuneplanen

KONKRET SAG

BØRN BIDRAGER TIL UDVIKLING AF KOMMUNENS VEJNET

Hvert fjerde år arbejder byrådet med en handlingsplan for kommunens og regionens vejnet – herunder også gang- og cykelstier. I den forbindelse blev kommunens børneråd inddraget. Inddragelsen foregik på et af rådets møder, hvor medlemmerne fik forskellige kort over nærområdets veje, alt efter hvilken skole de gik på. Her skulle børnene diskutere, hvilke veje de følte var farlige eller utrygge for dem at færdes på, og hvilke tiltag som kunne forbedre dette.

Børnenes inputs kom med i den videre skriftlige sagsbehandling og var vigtige indspark til arbejdet i en tværfaglig arbejdsgruppe i kommunen. Arbejdsgruppen gennemgik tiltagene fra børnerådet, og om disse kunne passes ind i forhold til projektstørrelse og type af anlæg. Herefter blev en prioriteret liste over tiltag lagt til politisk behandling, hvor børnerådet (og ungdomsrådet) kunne udtale sig igen. Samtidig blev det gjort tydeligt i sagens skriftlige materiale, om der var taget hensyn til børnenes inputs eller ej.

GODE RÅD FRA LINDESNES KOMMUNE

- Involver børn og unge så tidligt i processen som muligt, så de rent faktisk har mulighed for at få indflydelse, inden beslutninger bliver taget.
- Udnævn en central medarbejder, som er ansvarlig for rådene. Medarbejderen skal dels kende kommunens organisation, kerneopgaver og politik - og dels have særlige kompetencer i forhold til inddragelse af børn og unge.
- Brug kommunens skoler til at rekruttere børn og unge, som skal inddrages i de respektive råd.
- Giv konkrete tilbagemeldinger til rådene, så medlemmerne ved, hvordan deres inputs er blevet brugt.

4. Børn som praksisudviklere

Inddragelse af børn som praksisudviklere er karakteriseret ved, at inddragelsen sker ad hoc. Det vil sige, at inddragelsen ofte sker enkelte gange i forbindelse med bestemte initiativer. Desuden har børnene stor indflydelse på beslutningsprocesser. Her bevæger vi os fra det overordnede kommunale niveau og ned på praksisniveau. Det kan fx være, at børnene bliver inddraget i indretningen af det lokale fritidshjem, eller at børnene er med til at bestemme, hvad de skal have at spise på døgninstitutionen. Dermed er børnene inviteret med helt ind i maskinrummet og skaber deres hverdag sammen med de voksne i kommunen. Denne inddragelsesform er derfor kendetegnet ved megen dialog og interaktion mellem børn og voksne.

Unge føler ejerskab og tilknytning til ungemiljøet i Byens Hus i Gentofte: ”Fra start er de unge med helt inde i maskinrummet”

I Gentofte Kommune blev 150 unge inddraget, da det nye ungemiljø i Byens Hus skulle udformes og indrettes. De unge stod både for at idéudvikle, tegne plantegninger, udvikle prototyper og designe og bygge de enkelte dele til miljøet. På denne måde arbejdede Gentofte Kommune med at skabe et nyt ungemiljø efter de unges egne ønsker og behov.

OMRÅDE

KULTUR OG FRITID

INDDRAGELSESMÅDE

BØRN SOM
PRAKSISUDVIKLERE

KOMMUNE

GENTOFTE

De havde introduceret, hvad man kunne lave, og så kunne folk gå ud i forskellige grupper. Det var hyggeligt, og folk var der, fordi de ville. Ingen skulle følge en tidsplan, så det var ret chill, hyggeligt og kreativt.

UNG, DER HAR DELTAGET I INDDRAGELSESPROCESSEN

HVORFOR INDDRAGE BØRN OG UNGE?

Gentofte Kommune har i en længere årrække arbejdet målrettet med at inddrage børn og unge i udviklingen af nye tiltag og tilbud, der vedrører de unge selv. Et af de områder, som kommunen har arbejdet særligt målrettet med, er de traditionelle ungdomsklubber og fritidstilbud til unge. Kultur- og ungechefen udtaler, at arbejdet handlede om at skabe et tilbud til de unge, som matchede netop deres ønsker og behov: *Den traditionelle ungdomsklub matcher ikke længere de unges deltagelsesmønstre og præferencer, de har en travl hverdag, og de ønsker ikke at bruge flere timer i regi af skolen. Vi ville lave et nyt tilbud - men hvordan laver man et relevant tilbud, der matcher de unges behov?*

Opstarten af Byens Hus og muligheden for at skabe et ungemiljø i huset blev udgangspunktet for udviklingen af et nyt tilbud, der var tilrettelagt efter de unges egne ønsker. Gentofte Kommune har tidligere gjort erfaringer med at udvikle og designe tilbud til unge, hvor inddragelsen af de unge har fundet sted for sent i processen. For at undgå fejlskud og sikre et nyt og bæredygtigt tilbud til de unge var det en grundlæggende målsætning for arbejdet med ungemiljøet, at de unge skulle inddrages så tidligt som muligt og undervejs i hele processen.

HVORDAN SKER SELVE INDDRAGELSEN?

En massiv ungeinddragelse har været kendetegnende for alle led i processen omkring udviklingen af det nye ungemiljø i Byens Hus. Det vil sige, at de unge er blevet hørt både før, under og efter at ungemiljøet stod klart. De unge var bl.a. med til at udvikle koncept, designe og indrette rummet i det nye ungemiljø, som er en del af Byens Hus.

Lokalerne var rå og uberørte, da eleverne for første gang blev introduceret til Byens Hus og ungemiljøet.

Indretningen af miljøet skete i et samarbejde mellem de unge selv, en projektleder, der har en baggrund som arkitekt og kunst- og kulturformidler for børn og unge, og firmaet arki_lab, som består af arkitekter, byrumsdesignere og etnologer. Med denne organisering blev det muligt at udvikle, planlægge og indrette ungemiljøet på godt et halvt år.

Som første led i processen kontaktede projektlederen de nærliggende skoler og gymnasier for at få dem til at deltage i en workshopdag i lokalerne i Byens Hus. Eleverne blev inviteret til at deltage en hel dag sammen med deres klasselærer eller den relevante underviser (samfundsfags- eller billedkunstunderviser).

Som figuren illustrerer, skete inddragelsesprocessen ad tre omgange.

På første workshopdag arbejdede de unge med deres ønsker til ungemiljøets formål og indretning gennem kreative processer. De skulle bl.a. reflektere over de forskellige rums potentialer i Byens Hus, mulige problemer og løsninger herpå. Desuden arbejdede de kreativt med plan- og designtegninger.

Efter den første workshop samlede og fortolkede projektlederen og arki_lab de unges idéer og kreative produkter og skabte på den måde en prototype for ungemiljøet. Prototypen blev præsenteret for udvalgte unge, som igen kunne kvalificere og kommentere på designet.

På den anden workshop var lokalerne til ungemiljøet blevet indrettet, malet og klargjort. De unge blev her inviteret til at deltage i konkrete projekter, bl.a. at bygge en bar, borde, bænke og loungemøbler, at deltage i en planteshop eller at hjælpe til med at dekorere væggene. På denne

Det var vigtigt for os, at de unge var med i hele processen, at det ikke bare var et interview, som vi kunne bruge, som vi ville. Men spørge og så spørge igen, om vi har forstået det rigtigt. Det har haft stor betydning for, at ungemiljøet ser ud, som det gør i dag.

PROJEKTLEDER

workshop fik de unge mulighed for at se, hvordan deres indledende idéer var ført ud i livet og endnu en gang at sætte deres eget præg på ungemiljøet.

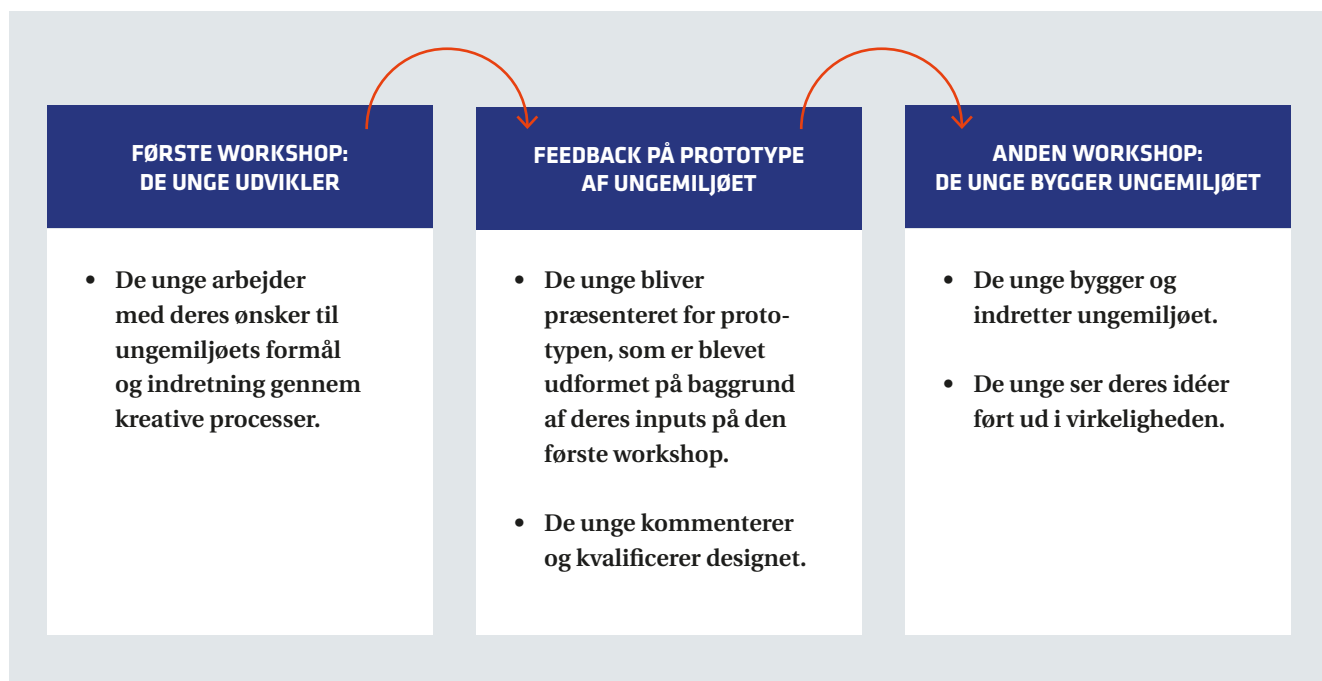
HVAD SKER DER MED BØRNEPERSPEKTIVER?

Gennem den omfattende inddragelsesproces fik projektgruppen indrettet og designet lokalerne til det nye ungemiljø i Byens Hus i Gentofte Kommune. De unge kom med afgørende idéer til, hvordan lokalerne kan bruges, og hvilke aktiviteter der kan foregå i ungemiljøet. Projektlederen understreger, at hvis de voksne havde lavet rammerne for ungemiljøet alene, ville de have gjort noget

forkert, for så ville de mangle viden om, hvilke ønsker og behov de unge har, og hvilket sted de mangler i deres fritid.

De unge fik samtidig både kendskab og ejerskab til ungemiljøet gennem inddragelsesprocessen. En af de inddragede unge fortæller, at eleverne nu benytter ungemiljøet i undervisningen, og at de ligeledes godt kan lide at komme der i fritiden. Det hænger sammen med, at eleverne er blevet inddraget i hele processen: *Man kan gå rundt i Byens Hus og sige 'se, det har jeg været med til at skabe'. Man har ligesom en forbindelse til det, fordi man har set hele processen og været med i udviklingen.*

SÅDAN FOREGIK INDDRAGELSEN I INDRETNINGEN AF UNGEMILJØET

Det er det vigtigste, at vi udfordrer os selv og skaber reel samskabelse. Vi skal åbne os for at tage folk med ind i maskinrummet fra starten.

KULTUR- OG UNGECHEF

HVAD ER BYENS HUS OG UNGEMILJØET?

Byens Hus i Gentofte Kommune er et nyt medborgerhus for både borgere, foreninger, frivillige og private aktører. Idéen og visionen bag huset er, at Gentofte Kommunes borgere skal være en aktiv del af både skabelsen, udviklingen og driften af det nye hus. I huset findes et særligt område, der er målrettet kommunens børn og unge, som kaldes ungemiljøet.

GODE RÅD FRA GENTOFTE KOMMUNE

- Inddrag de unge så tidligt som muligt i processen, så initiativet eller projektet lever op til deres ønsker og behov.
- Vælg alternative metoder til at inddrage de unge. Det må gerne være hands-on, fx gennem kreative projekter. Nogle unge har ikke sproget til at udtrykke deres idéer, men de kan udtrykke dem på anden vis.
- Sæt rammerne for de unge, så de kan udvikle og skabe idéer inden for en passende ramme.
- Inddrag de unge løbende, og forpligt jер som kommune til at bruge de unges input i den videre proces. Kendskab og ejerskab vil sikre projektets videre liv blandt de unge.

I Brønderslev øver sårbare børn sig i at mærke efter og præge deres eget liv i en børnegruppe: ”Hvis man ikke kan fortælle, hvordan man har det, er der aldrig nogen, der opdager det”

Brønderslev Kommune har et tilbud om børnegrupper til børn af forældre med psykisk sygdom eller forældre med misbrug. Udgangspunktet for børnegruppen er at følge børnenes initiativ og det, der fylder hos dem. Børnene møder voksne og andre børn, de kan spejle sig i. Det er alt sammen medvirkende til, at børnene øver sig i at mærke efter og åbne op for, hvordan de har det.

OMRÅDE
SOCIAL

INDDRAGELSESMÅDE
BØRN SOM
PRAKSISUDVIKLERE

KOMMUNE
BRØNDERSLEV

Vi ved aldrig, hvordan mødet lige kommer til at køre. Det kommer an på, hvad børnene lige har behov for den dag. Det er nok en del af medbestemmelsen at tilpasse dagsordenen til børnene den enkelte dag.

FACILITATOR FOR BØRNEGRUPPEN

HVORFOR INDDRAGE BØRN OG UNGE?

I Brønderslev Kommune er borgerinddragelse et generelt opmærksomhedspunkt. Kommunen arbejder ud fra en åben og inddragende tilgang, hvor borgerne er medspillere og har mulighed for at ytre sig og præge forhold, der vedrører dem. Her skal medarbejderne tale et sprog, som alle kan forstå - også børn og unge. Dette mindset kommer konkret til udtryk i kommunens forskellige børnegrupper. En af børnegrupperne hedder *Masken* og er primært et tilbud til børn mellem 7 og 12 år, som har forældre med psykisk sygdom eller misbrug.

Formålet med børnegruppen *Masken* er først og fremmest at give børnene et frirum, hvor de er med til at sætte dagsordenen, modsat hvad de er vant til i deres hverdag. I gruppen møder de andre børn, der vokser op under samme omstændinger som dem. Desuden lærer børnene i gruppen, hvad psykisk sygdom er, og hvordan det er at have et misbrug af fx alkohol. På den måde klæder gruppen børnene på til at være i den situation, som de er i.

HVORDAN SKER SELVE INDDRAGELSEN?

To voksne faciliterer børnegruppen: en sundhedsplejerske og en pædagog, der også er psykoterapeut. Gruppen mødes to timer hver 14. dag. Hver gruppe mødes 10 gange i alt. De voksne tager udgangspunkt i en overordnet plan for gruppeforløbet og udarbejder en dagsorden for hvert møde. Ifølge de to voksne giver netop en dagsorden den struktur, som mange af børnene mangler i deres liv på grund af kaos på hjemmefronten.

Dagsordenen revideres dog som oftest i løbet af mødet, da børnene har medbestemmelse i forhold til, hvilke emner og øvelser der skal fylde på mødet den pågældende dag. Så sker det ofte, at børn og voksne prioriterer i fællesskab. I de tilfælde laver de voksne en åben spejling. Det vil sige, at de voksne taler højt om, hvad de tænker, så børnene kan høre

deres overvejelser og dermed tænke med og komme med deres bud. Kan børn og voksne ikke nå til enighed, laver de i fællesskab en demokratisk afstemning.

Et konkret eksempel på, hvordan børnene øver sig i at sige egne behov højt, er planlægning og gennemførelse af en højtidelig afslutning på forløbet, hvor børnenes forældre eller plejeforældre deltager. Her bestemmer børnene, hvad de gerne vil præsentere, og hvad der er vigtigt for dem, at deres forældre ved om at være barn af en forælder med misbrug eller psykisk sygdom. Til denne del bruger børnegruppen metoden *Ønskebrønd*, hvor hvert enkelt barn smider sedler i brønden med pointer, som de gerne vil fortælle til deres forældre. Hvis børnene ønsker det, læser enten børnene selv eller facilitatorerne af børnegruppen tilfældige, anonyme sedler op. Så bestemmer børnene selv, om de vil tale med forældrene om det, når de kommer hjem.

Sundhedsplejersken nævner, at det er afgørende for børneinddragelsen, at man som facilitator tør slippe kontrollen, da tidsplanen som oftest skrider, når børnene skal have medindflydelse på mødets indhold og form. Det kan til tider være udfordrende, når man som voksen også gerne vil være sikker på at nå alt det indhold, man har planlagt.

Det er desuden afgørende at være opmærksom på børnenes alder. Børnegruppen *Masken* sammensættes typisk således, at der maksimalt er to-tre års aldersforskel mellem børnene. Det har de to facilitatorer besluttet, fordi det er væsentligt for dynamikken i børnegruppen og den enkeltes mulighed for engagement og medbestemmelse, at børnene er nogenlunde jævnaldrende. Det kan være mere udfordrende for det enkelte barn at komme på banen, hvis de andre i gruppen er meget ældre eller yngre. At børnegruppen skal have denne sammensætning, betyder dog, at nogle børn må vente lang tid på at komme med.

Ud fra et voksenperspektiv får man ofte dannet et narrativ om, hvordan det er at være Peter, og når vi så spørger ham i børnegruppen, viser det sig, at han er et helt andet sted.

LEDER AF FAMILIEHUS, HVOR BØRNEGRUPPEN ER FORANKRET

HVAD SKER DER MED BØRNE- PERSPEKTIVER?

De to facilitatorer tilpasser som udgangspunkt øvelserne og programmet til den gruppe børn, der deltager i det pågældende forløb. Dog justerer de voksne indholdet løbende på baggrund af børnenes inputs. Facilitatorerne finder det afgørende for børnenes udbytte, at børnene har en aktiv stemme i børnegruppen. Børnene føler sig anerkendt og set med respekt, når de får mulighed for medbestemmelse, og i sidste ende øger det deres lyst til at være i gruppen. Det er samtidig en mulighed, børnene oftest ikke har derhjemme, men som de her bliver introduceret for.

Børn, som vokser op med forældre med psykisk sygdom eller misbrug, er ofte gode til at tilpasse sig omgivelserne, da de er vant til at gå på kompromis med egne behov og ofte har svært ved at mærke sig selv. Det vil derfor også tit være sværere for denne gruppe børn at indgå i en proces, hvor de bliver inddraget, mærker efter og siger højt, hvad de mener. Facilitatorerne oplever, at børnene gennem forløbet i gruppen bliver gode til at sætte ord på, hvordan de har det, og til at sige fra. Børnegruppen er dermed også et øverum, hvor børnene øver sig i at sætte egne behov først og italesætte dem.

GODE RÅD FRA BRØNDERSLEV KOMMUNE

- Følg børnenes initiativ, og giv plads til de tanker og oplevelser, der fylder hos børnene.
- Giv slip på din egen dagsorden, og vær ikke bange for at gå udover planen.
- Skab en let stemning i børnegruppen, så det er trygt og hyggeligt at være der.

De er eksperter i at have antennerne ude. De lærer at sætte ord på, hvordan de har det. Hvis man ikke kan fortælle om, hvordan man har det, så er der måske aldrig nogen, der opdager det. Masken er altså også et øverum, hvor man øver sig i at mærke efter.

FACILITATOR FOR BØRNEGRUPPEN

En gruppe unge bidrager hver sommer til udviklingen af den svenske kommune Piteå

I den svenske kommune Piteå skal borgere i alle aldre involveres i kommunens udvikling. Det gælder også børn og unge. Derfor ansætter kommunen hver sommer en gruppe unge som ”kommuneudviklere”, der skal være med til at påvirke de politiske beslutninger i kommunen.

OMRÅDE

TVÆRGÅENDE

INDDRAGELSESMÅDE

BØRN SOM
PRAKSISUDVIKLERE

KOMMUNE

PITEÅ, SVERIGE

Vi stiller kun spørgsmål til de unge, hvis kommunen også er indstillet på at lytte. Hvis der ikke er nogen mulighed for de unge for at påvirke en beslutning, så skal vi ikke spørge dem.

PROJEKTLEDER

HVORFOR INDDRAGE BØRN OG UNGE?

Piteå kommune ønsker at være Sveriges mest børnevenlige kommune, hvor børn og unge selv har indflydelse på kommunens fremtid. Det er derfor vigtigt, at netop de yngre borgere får mulighed for at påvirke de politiske beslutninger, som handler om dem og kommunens udvikling og fremtid.

Kommunen arbejder aktivt med forskellige metoder til inddragelse af unge. Fælles for metoderne er, at kommunen går i dialog med de unge for at få indblik i deres synspunkter og for at sætte de unges perspektiver på dagsordenen. Fx ansætter kommunen hver sommer en gruppe unge som såkaldte *kommuneudviklere*, der skal fremme udviklingen af kommunen ud fra et ungdomsperspektiv.

Et andet formål med at ansætte unge som kommuneudviklere er, at de unge oplever, hvordan de direkte kan påvirke aktuelle samfundsmæssige spørgsmål og præge den igangværende udvikling af kommunen.

HVORDAN SKER SELVE INDDRAGELSEN?

Siden 2018 har Piteå kommune hver sommer udbudt et treugers feriejob som kommuneudvikler for 12 unge. Ansøgerne skal være mellem 15 og 19 år.

De unge kommuneudviklere skal gennem forløbets tre uger fordybe sig i et område, som de finder vigtigt for den kommunale udvikling. Det sker under ledelse af projektledere fra kommunen.

I forløbets første uge bliver de unge præsenteret for forskellige cases i kommunen, som de kan vælge at arbejde med og undersøge nærmere i grupper. Casene kan fx handle om ligestilling, fremtidens Piteå, unges indflydelse eller mødesteder for unge i kommunen. I de efterfølgende to uger arbejder grupperne med deres pågældende problemstilling. Udover at de unge arbejder med et emne, der interesserer dem, får de også et indblik i, hvordan demokratiet i kommunen fungerer.

HVAD SKER DER MED BØRNE- PERSPEKTIVER?

Ved afslutningen af de tre uger som kommuneudviklere præsenterer de unge deres resultater og råd for hinanden og kommunen. Arbejdet udmønter sig også i mindre rapporter med de unges perspektiver, som kommunen kan arbejde med. Som en projektleder i kommunen udtaler: *Vi er virkelig interesseret i, hvad de unge siger. Vi gør det ikke bare [inddrager de unge], fordi vi skal gøre det.*

Tidligere har de unge kommuneudviklere fx arbejdet med etableringen af et nyt torv i kommunen. Her fik de unge indflydelse på, både hvordan torvet skulle udformes og indrettes, og hvilke anvendelsesmuligheder torvet skulle have for også at fungere som mødested for de unge i kommunen. Her fik de unge direkte medindflydelse på udviklingen af kommunen, samtidig med at kommunen fik etableret et sted, som de unge ville bruge.

Børn og unge er vores fremtid. Vi skal involvere børn og unge, og de skal have mulighed for at påvirke og medvirke til at træffe politiske beslutninger.

PROJEKTLEDER

GODE RÅD FRA PITEÅ KOMMUNE

- Inddrag kun de unge i udviklingsarbejdet og beslutningsprocesserne, hvis kommunen også er indstillet på at lytte til de unge og give dem reel indflydelse.
- Vær opmærksom på at inddrage børn og unge tidligt i processen, så de unge har en reel mulighed for at påvirke beslutningerne.
- Rammesæt klart for de unge, hvordan deres inputs og tanker skal præge kommunens udvikling og fremtid. Koblingen mellem idé og resultat skal være tydelig.
- Skab et godt samarbejde med både skoler og fritidsaktiviteter for at nå ud til en bred skare af unge.

I Holbæk får børnehavebørn et selvtillidsboost, når de er værter for deres venner i kommunens MiniCrews

I Holbæk bliver kommunens yngste børn inddraget i alt fra opsætning af forestillinger til præsentation af frokosten i institutionen. Det sker gennem kommunens såkaldte MiniCrews. Målet med initiativet er, at børnene vokser og udvikler sig i takt med det ansvar og den indflydelse, minicrewet giver dem.

OMRÅDE

SKOLE OG DAGTILBUD
SAMT KULTUR OG FRITID

INDDRAGELSESMÅDE

BØRN SOM
PRAKSISUDVIKLERE

KOMMUNE

HOLBÆK

Det handler om at føle, at man kan være med. Ikke bare som tilskuer, men at være medskabende og have en værtsrolle.

PROJEKTLEDER

HVORFOR INDDRAGE BØRN OG UNGE?

MiniCrew udspringer af initiativet *KulturCrew*, der startede som et initiativ for børn og unge i grundskolen i Kalundborg Kommune i 2010, og af kommunens børneteaterfestival. I dag har kommuner fordelt over hele landet et *KulturCrew*, bl.a. Holbæk. Elever, der er en del af *KulturCrew*, bliver inddraget som arrangører af forskellige kulturprojekter. Som kulturambassadører opnår børnene en følelse af ejerskab til de kulturelle ting, der sker omkring dem.

Holbæk Kommune har valgt at udvide initiativet til daginstitutionerne, for at så mange børn som muligt lærer at være værter og skabe kulturbegivenheder og herigennem får en følelse af at høre til og at have ejerskab og rettigheder i deres hverdag. I dag deltager en tredjedel af kommunens institutioner i initiativet med et eller flere *MiniCrews*.

HVORDAN SKER SELVE INDDRAGELSEN?

Et *MiniCrew* er en gruppe på typisk tre-otte børn. Den enkelte daginstitution vælger selv, hvilke børn der deltager, og hvordan crewets aktiviteter tilrettelægges. Børnene bliver trykke i værtsrollen og bliver bl.a. inddraget som nøglepersoner i afviklingen af en professionel teaterforestilling i deres dagtilbud. Men de spiller også en rolle i helt almindelige hverdagssituationer i institutionerne. Her oplever de at få indflydelse på deres hverdag gennem ansvar for mindre opgaver, som fx at arrangere, præsentere og agere værter i institutionen, når der kommer gæster. I én institution står *MiniCrewet* hver dag fx for at tilrettelægge og præsentere frokosten for de andre børn. Et andet sted har børnene styret mandagens snak om, hvad børnene har lavet i weekenden. Det giver børn, der ellers er lidt tilbageholdende og stille, et selvtillidsboost, fordi de lærer at stå frem over for de andre børn, fortæller en pædagog.

Kommunens *MiniCrews* kommer også på et teknikkursus på kommunens spillested, hvor børnene bl.a. får lov til at lege med og lære om lys og lyd. Det, børnene lærer på teknikkurset, kan de senere bruge i forbindelse med arrangementer hjemme i institutionen.

Der arrangeres en teaterforestilling med hver institution i samarbejde med en teatertrup, hvor børnene er med til at agere værter, tage imod gæster, vise dem til deres pladser, lave plakater, hjælpe med opsætningen mv.

Kommunens *MiniCrews* har desuden hjulpet med at arrangere events som luciaoptog og en filmdag, hvor de har planlagt dagen, udvalgt film, lavet plakater og billetter, vist de andre børn ind i filmlokalet, præsenteret film osv.

HVAD SKER DER MED BØRNEPERSPEKTIVER?

Holbæk Kommune bruger *MiniCrew*-projektet til at klæde kommunens børn på til at føle ejerskab og at have medindflydelse på deres egen hverdag. Når børnene bliver sat i front, oplever de, hvordan det er at blive set, taget seriøst og inddraget. En pædagog fortæller fx om, hvordan teknikkurset har givet børnene et selvtillidsboost, der kan hjælpe børnene til at blive aktive medspillere i eget liv – også senere hen: *Lige i dagene efter at vi havde været på teknikkursus, talte børnene ikke om andet. Og vi fik også positiv feedback fra forældrene om, at børnene også havde talt om det derhjemme. Og jeg fik kæmpe ros fra en mor, der virkelig kunne se, at det havde givet sønnen et boost.*

Det er ikke bare børnene, som drager nytte af projektet. Kommunen får gennem sine *MiniCrews* indsigter i børnenes liv, fordi projektet undersøgende fokuserer på at udfordre 'plejer' og se, hvad der sker, når børnene får indflydelse. Det er indsigter, som pædagogerne kan overføre både til konkrete situationer i institutionen og til at skabe refleksion over deres pædagogiske praksis.

”

Det har virkelig givet hende et boost at være med. Det gav hende noget. Hun følte sig lidt speciel.

PÆDAGOG OM ET BARNES UDBYTTTE AF AT DELTAGE I TEKNIKKURSUS

Billede fra teknikkursus for et MiniCrew.

Foto: Holbæk Kommune

GODE RÅD FRA HOLBÆK KOMMUNE

- Brug løbende børnene i MiniCrewet til små opgaver i hverdagen, så initiativet ikke drukner i andre opgaver.
- Klæd personalet godt på ved opstart, så de har en forståelse for formålet og ved, hvad de fx kan bruge MiniCrewet til i praksis.
- Hold løbende fællesmøder med de involverede pædagoger på tværs af dagtilbud, så de kan sparre med hinanden og få idéer til inddragelse af MiniCrewet i hverdagen.

På Ærø har børn med vægtproblemer lettere ved at opnå en sundere livsstil, fordi de selv har indflydelse på forløbet

I Ærø Kommune arbejder sundhedsplejen med at inddrage de børn, der er en del af kommunens tilbud til overvægtige børn. Det betyder, at børnene er med til at bestemme, hvordan de skal spise sundere og bevæge sig mere. På den måde er det lettere for børnene at opnå og vedligeholde gode resultater.

OMRÅDE
SUNDHED

INDDRAGELSESMÅDE
BØRN SOM
PRAKSISUDVIKLERE

KOMMUNE
ÆRØ

Når jeg selv bestemmer, så bliver jeg ikke tvunget til bevægelse og har mere lyst til det. Jeg gør det mere, når jeg har lyst til det.

BARN, DER HAR VÆRET INDDRAGET I EGET FORLØB

HVORFOR INDDRAGE BØRN OG UNGE?

Indsatsen over for overvægtige børn i Ærø Kommune gennemføres i et samarbejde mellem en sundhedsplejerske og en diætist. Lige fra projektets start har det været vigtigt for kommunen at inddrage børnene selv for at sikre, at tilbuddet passer til det enkelte barn. Derfor har kommunen oprettet en familieindsats, hvor barnets egne meninger bliver inddraget på forskellig vis. For når barnet selv er med til at bestemme, hvordan den nye, sunde livsstil skal tilrettelægges, er der større chance for, at barnet får succes med indsatsen – og i sidste ende opnår et sundere og bedre liv.

HVORDAN SKER INDDRAGELSEN?

Kommunens indsats over for overvægtige børn er en såkaldt familieindsats, hvor barnet sammen med en forælder løbende er til samtaler med skolesundhedsplejersken og/eller en diætist. Ved den indledende samtale taler de om barnets og familiens vaner, barnets trivsel og kropsopfattelse, og hvad barnet godt kan lide at lave og spise. Derudover taler de voksne sammen med barnet om, hvordan det går, og hvad der skal ske i det videre forløb. Et af børnene fortæller, at: *vi sidder ved et bord og kommer med idéer*. Det er både børnene, forældrene, diætisten og sundhedsplejersken, der kan komme med idéer.

Selve inddragelsen sker derfor, ved at barnet selv skal fortælle, hvad der fungerer for det i processen mod at få en sundere livsstil. Barnet skal desuden komme med idéer til det videre forløb.

De voksne taler bl.a. med barnet om, hvilke grøntsager barnet kan lide. Det bliver aftalt, at barnet skal spise efter

Y-tallerkenprincippet, men at grøntsagsdelen skal bestå af grøntsager, som barnet selv har peget på. Det ligger også fast, at barnet skal bevæge sig, men medarbejderne gør meget ud af at spørge barnet, hvilken type bevægelse barnet kan lide. Det er derfor også op til barnet selv, om det fx vil gå til sport, transportere sig mere til fods eller cykle ture.

Desuden kommer barnets meninger og ressourcer i spil ved hjælp af et såkaldt sultbarometer. Her kan barnet vise på en skala fra 1-10, hvor sulten det er. Barnet tager sultbarometeret med hjem, så familien her har et sprog for sult og mæthed. Barnet er selv med til at afgøre, hvor på barometeret det skal være, når det skal spise, og når det er færdig med at spise.

Fordi alle børn er forskellige, har medarbejderne frihed og fleksibilitet til at kunne tilrettelægge det enkelte forløb, så det passer præcis til det enkelte barn. Med andre ord er der ikke en fast opskrift på, hvordan man skal arbejde med barnets sundhed. For at det enkelte barn får en god oplevelse og i sidste ende opnår succes, tilrettelægges forløbet efter barnets behov og ønsker og familiens muligheder. Her er det afgørende, at sundhedsplejersken og diætisten arbejder ud fra en anerkendende tilgang, hvor der aldrig bliver skældt ud, og hvor intet er forbudt, men at barnet derimod bliver mødt med forståelse og dialog.

HVAD SKER DER MED BØRNEPERSPEKTIVER?

Barnets perspektiver bliver brugt direkte til at beslutte, hvordan barnet og familien skal arbejde med deres sundhed. På det første møde laver barnet og de voksne i fællesskab målsætninger og aftaler, som de løbende følger op på.

Medarbejderne oplever, at det, at barnet selv er med til at præge forløbet, fører til øget vægttab og bedre sundhed for barnet. Medarbejderne vurderer også, at når barnet bliver hørt og har indflydelse, motiverer det samtidig barnet til at fortsætte indsatsen.

Eksempelvis fortæller et barn, at han ikke kan lide, at salaten bliver blandet sammen. Familien sørger derfor nu for, at grøntsagerne bliver serveret opdelt, så barnet spiser flere grøntsager.

Et andet barn fortæller, at han ikke kan lide at cykle, men hellere vil gå ture og spille fodbold. Derfor er der nu kommet fokus på gåture og fodboldtræning, hvilket i langt højere grad motiverer ham til at bevæge sig.

Vi får barnets
ønsker trukket frem
i familien.

SUNDHEDSPLEJERSKE

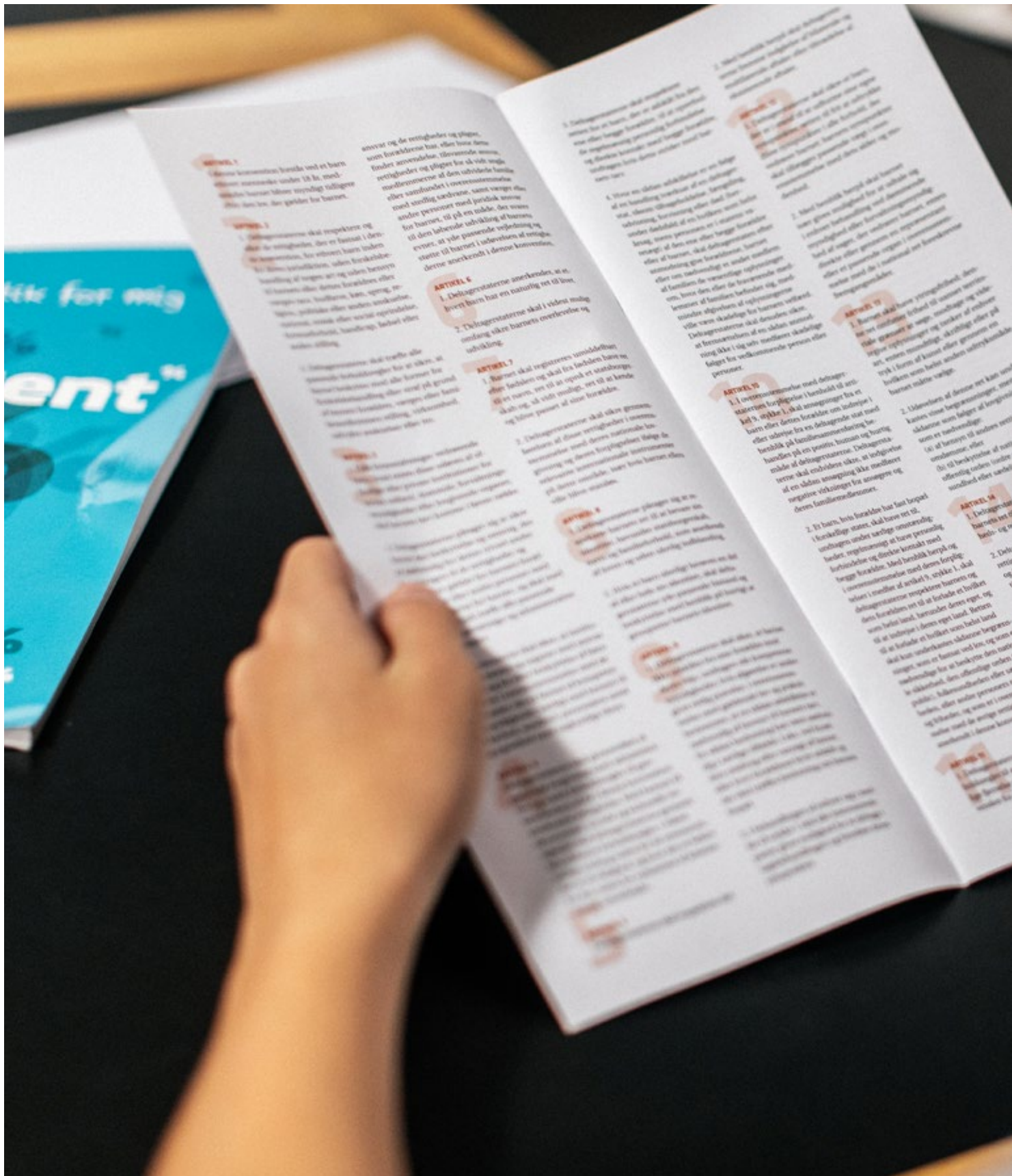

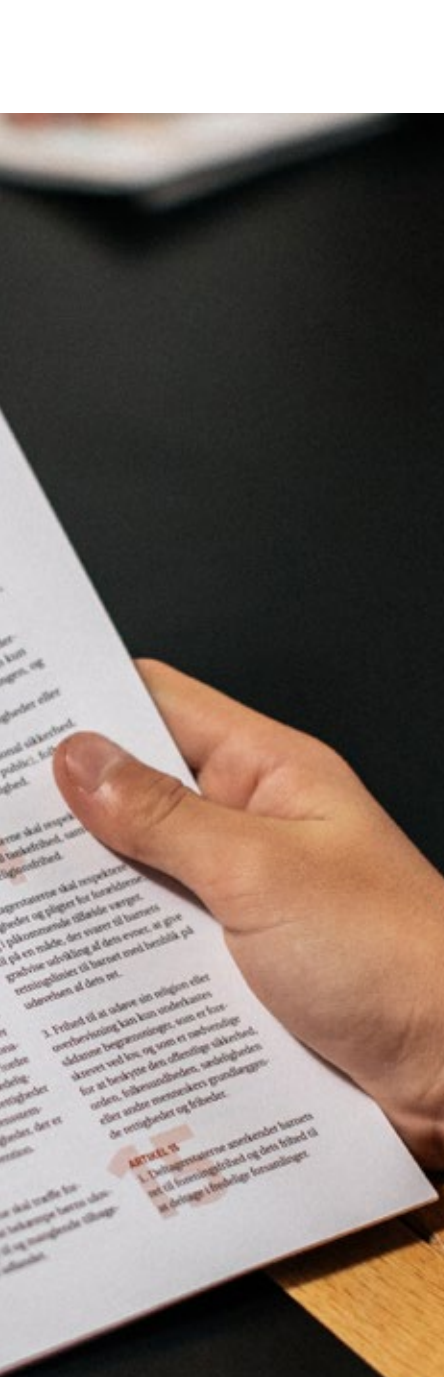

GODE RÅD FRA ÆRØ KOMMUNE

- Vær fleksibel. Lad inddragelsen og arbejdet afhænge af, hvad det enkelte barn har brug for.
- Afdæk børnenes meninger og idéer, og tal med forældrene om, hvordan de bedst tager hensyn til barnets ønsker derhjemme.
- Tag udgangspunkt i det enkelte barn. Lad inddragelsen af små børn være legende, mens ældre børn kan have andre behov, fx at tale om kropsopfattelse.

5. Systematisk børneinddragelse på tværs af hele kommunen

Denne kategori er ikke en del af af de fire former for børneinddragelse, da der er ikke er tale om én måde at inddrage børn på. Der er derimod tale om eksempler på, hvordan kommuner kan skabe rammer og en grundstruktur for inddragelse af børn på tværs af *hele* kommunen. Det er eksempler på, hvordan der skabes en kultur og et mindset i *alle* kommunens forvaltninger, så børneinddragelse gennemsyrrer alle kommunens arbejdsgange.

Særlig model baner vej for bedre og mere systematisk børneinddragelse i den norske kommune Vefsn

I den norske kommune Vefsn har man udviklet en særlig model for børneinddragelse. Modellen sætter rammen for, hvilken rolle og hvilket ansvar kommunen og de unge hver især har. I sidste ende sikrer modellen, at kommunen får værdifulde perspektiver fra de unge, som kan bruges i kommunens arbejde.

OMRÅDE

TVÆRGÅENDE

INDDRAGELSESMÅDE

SYSTEMATISK BØRNE-
INDDRAGELSE PÅ TVÆRS
AF HELE KOMMUNEN

KOMMUNE

VEFSN, NORGE

Ungdomspolitisk dag er en gamechanger, fordi det giver mulighed for, at de unge kan tro mere på sig selv, og at de kan have indflydelse. Man bygger fællesskaber og ser, at man har indflydelse. Det skaber tryghed at stå frem og give udtryk for sin politiske mening.

KOORDINATOR FOR UNGDOMSRÅDET

HVORFOR INDDRAGE BØRN OG UNGE?

Vefsn kommune har, i mange år før det blev pålagt ved lov i 2020, haft et ungdomsråd. Kommunen prioriterer inddragelse af børn og unge via ungdomsrådet, da rådet bidrager med førstehåndsinformation fra en gruppe af borgere, som ikke har stemmeret. Rådet giver således værdifulde perspektiver og inputs, som kommunen kan bruge i sit arbejde for og med unge.

De seneste år har kommunen arbejdet med en model for inddragelse, hvor ungdomsrådet er centralt placeret. Modellen hedder *Mosjømodellen* og beskriver, hvordan roller og ansvar er fordelt mellem kommunens politiske og administrative niveau (den formelle voksenalder) og ungdomsrådet (den uformelle ungdomszone). Modellen skaber en grundstruktur for børneinddragelse, hvor inddragelsen sker systematisk og på den mest hensigtsmæssige måde, så kommunen i sidste ende opnår den størst mulige indsigt til gavn for kommunens kerneopgaver.

HVORDAN SKER SELVE INDDRAGELSEN?

Mosjømodellen indeholder en række tiltag og faktorer, som har afgørende betydning for kommunens inddragelse af børn og unge. Fx at ungdomsrådet ikke blot er et rådgivende organ, men at rådet har direkte kontakt med rådmanden og borgmesteren samt har ret til at tale og fremsætte forslag i byrådet. Det er netop denne struktur, som er essentiel for, at ungdomsrådet får reel indflydelse, og at kommunen lykkes med børneinddragelsen.

Modellen lægger desuden vægt på, at kommunen blot understøtter ungdomsrådet med praktisk hjælp som fx

mødelokale og forplejning. Ungdomsrådet skal nemlig have frihed til at disponere over sin egen tid og sine egne aktiviteter, blandt andet ved at have sit eget budget og kunne stable arrangementer for andre unge på benene.

UNGDOMSPOLITISK DAG

Formanden for ungdomsrådet nævner, at arrangementet *ungdomspolitisk dag* bl.a. har været afgørende for Mosjømodellens succes.

Det er ungdomsrådet selv, der én gang årligt arrangerer og afholder ungdomspolitisk dag. På dagen diskuterer elevråd og andre engagerede unge fra kommunen temaer, som de mener er vigtige at få på kommunens dagsorden. Der er ofte også oplæg af forskellig karakter. Ifølge formanden er det helt centralt, at dagen foregår som ung-til-ung-kommunikation frem for voksen-til-ung.

På baggrund af dagens drøftelser bliver der skrevet en rapport, som ungdomsrådet løbende kan vende tilbage til, når der fx er konkrete sager oppe i byrådet: Hvad mener kommunens unge egentlig om de forskellige emner? For reelt at kunne bruge disse perspektiver og komme med kvalificerede inputs er det derfor, ifølge formanden, afgørende, at ungdomsrådet bliver involveret i kommunens sager så tidligt som muligt. God tid er ligeledes et nøgleord, fordi de unge skal have mulighed for at få forklaret de forskellige problemstillinger særskilt, så de kan forstå, hvad de skal tage stilling til. I Vefsn kommune har ungdomsrådet fx mulighed for at holde særskilte møder om konkrete problemstillinger, før de skal drøfte sagen med administrationen eller politikerne.

Jeg synes, at de unge kommer lidt sent ind i processen. Ofte kan det føles, som om man er lidt til pynt, men jeg tror, at vi er en af de kommuner, der er kommet længst med det. Ungdomsrådet skal være repræsenteret fra det første møde, så vi ikke bare kommer ind til sidst.

FORMAND FOR UNGDOMSRÅDET

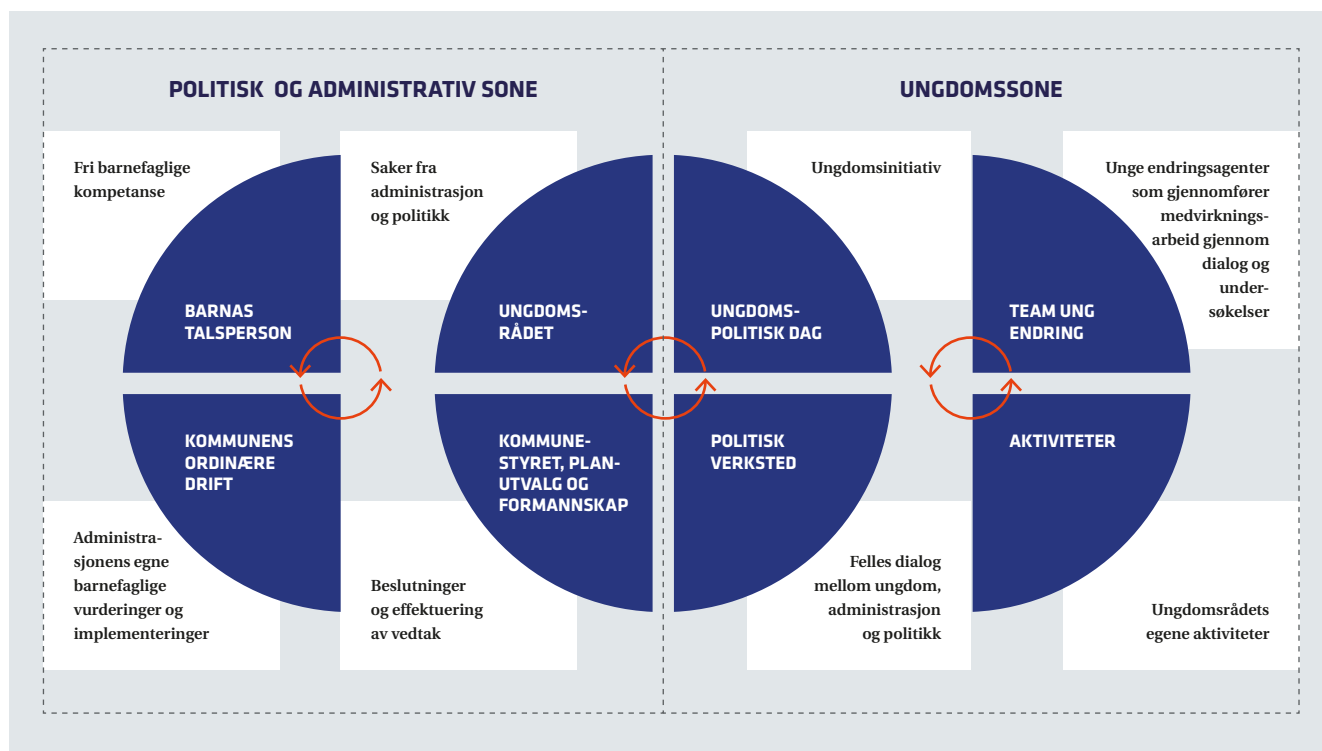
HVAD SKER DER MED BØRNE- NENS PERSPEKTIVER?

Kommunens administration og politikere bruger ungdomsrådet og dets inputs til at kvalificere kommunens arbejde og til at åbne for temaer og problemstillinger, som optager de unge. Koordinatoren for ungdomsrådet fortæller, at rådet spiller en vigtig rolle i politikudviklingen i kommunen, fx ved at komme med de unges perspektiver på forestående skolelukninger som dem, der bliver direkte påvirket af den givne beslutning på området.

Formanden for ungdomsrådet påpeger, hvor væsentligt det er for rådets arbejde og motivation, at rådet bliver lyttet til og har reel indflydelse på beslutninger i kommunen.

Der er iværksat en række konkrete tiltag på baggrund af ungdomsrådets arbejde. Fx har ungdomsrådets fokus på unges mentale sundhed banet vej for, at kommunen har ansat flere medarbejdere til at løfte opgaverne på området.

MOSJØMODELLEN FOR MEDVIRKNING

Vi er en kommune, hvor vi bliver flere ældre, og dermed skal der være færre skoler. Her diskuteres, om vi skal beholde alle skolerne med dårligere kvalitet eller lukke nogle af skolerne. Det tager de unge meget alvorligt. Her kan de voksne politikere have lidt berøringsangst, mens de unge bare diskuterer det.

KOORDINATOR FOR UNGDOMSRÅDET

GODE RÅD FRA VEFSN KOMMUNE

- Skab en struktur for inddragelse af børn og unge på organisatorisk niveau, så inddragelsen sker systematisk i hele kommunen. Det kan fx være ved at opstille en model for inddragelsen.
- Træd tilbage som voksen, og lad de unge selv planlægge og styre aktiviteterne.
- Tilknyt en voksen koordinator, som har ansvaret for det praktiske og som eventuelt kan hjælpe de unge med at forstå baggrunden og lovgivningen i forbindelse med forskellige sager.
- Skab et forum, hvor flere unge har mulighed for at bidrage med deres perspektiver. Det kan fx være en ungdomspolitisk dag.

I den svenske kommune Simrishamn sikrer et tværkommunalt team, at kommunen inddrager børnene i sit arbejde

I den svenske kommune Simrishamn understøtter kommunens børnerettighedsteam forbindelsen mellem børn og kommune. Det sker, ved at teamet sætter børneinddragelsen på formel ude på de enkelte skoler, så børnenes perspektiver altid bliver hørt i kommunen – både på politisk niveau og på og forvaltningsniveau.

OMRÅDE

TVÆRGÅENDE

INDDRAGELSESMÅDE

SYSTEMATISK BØRNE-
INDDRAGELSE PÅ TVÆRS
AF HELE KOMMUNEN

KOMMUNE

SIMRISHAMN, SVERIGE

Simrishamn havde nogle ildsjæle for 10-12 år siden, der drev det frem. Samtidig var der nogle politikere, der syntes, det var spændende. Sammenlagt gjorde det, at man valgte at løfte det her område, længe inden Børnekonventionen blev lov.

REPRÆSENTANT FRA BØRNERETTIGHEDSTEAMET

HVORFOR INDDRAGE BØRN OG UNGE?

Simrishamns kommune har arbejdet aktivt med børneinddragelse, allerede inden FN's Børnekonvention blev skrevet ind i svensk lovgivning i 2020. Kommunen har oprettet et tværkommunalt børnerettighedsteam med repræsentanter fra alle kommunens forvaltninger. Teamet har til formål at arbejde strategisk med børns rettigheder i samarbejde med kommunens lokale børneombudsmand og at udbrede børneinddragelse til hele kommunen. Børnerettighedsteamet har desuden ansvar for at sammenfatte "barnbokslutet", som er en årlig statusrapport til kommunalbestyrelsen. Rapporten følger op på handleplanen for arbejdet med børns rettigheder i kommunen.

Ifølge en repræsentant fra børnerettighedsteamet handler arbejdet med børneinddragelse i Simrishamn om at skabe: *en forbindelse mellem voksne og børn, mellem politikere og beslutningstagere og børnene ude på skolerne*. Kommunens handleplan for inddragelse af børn og unge sætter ramme og retning for dette arbejde.

HVORDAN SKER SELVE INDDRAGELSEN?

Konkret arbejdes der i kommunen med børneinddragelse på mange niveauer: på klasseniveau, på skoleniveau gennem et elevråd og på tværkommunalt niveau gennem et børne- og ungeråd. I dette arbejde lærer børnene blandt andet om, hvilke problemstillinger der kan løftes til kommunalt niveau.

Arbejdet bliver understøttet af børnerettighedsteamet, som sørger for, at de forskellige forvaltninger har mulighed for at indhente børns og unges synspunkter. Når børnerettighedsteamet skaber strukturer og arbejdsgange for børneinddragelsen, har børnenes perspektiver bedre mulighed for at komme videre fra klasselokalet til elevrådet og videre til forvaltninger og/eller kommunalbestyrelsen i kommunen.

Ifølge en repræsentant fra børnerettighedsteamet har det været afgørende for inddragelsen af børn og unge, at kommunens og skolernes fagpersonale er blevet uddannet til at varetage børneperspektivet. Alle kommunens nyansatte medarbejdere og kommunalpolitikere får en grunduddannelse, så de kender FN's Børnekonvention og kan omsætte den i deres eget arbejde, fx hvordan man skal tolke Børnekonventionen som byplanlægger, eller hvad det betyder at lytte til børn som politiker. Børnerettighedsteamet udbyder også årligt kursusdage, hvor der arbejdes med børneperspektivet.

Repræsentanten fra børnerettighedsteamet understreger vigtigheden af at give børn og unge en tilbagemelding på de beslutninger, som de har været involveret i. Det handler om at beskrive for børnene, hvilke beslutninger der er blevet taget på baggrund af deres inputs og hvorfor. I den forbindelse er det også vigtigt at give børnene en demokratisk forståelse og dannelse, så de forstår, at det at give sin holdning til kende på et givent område ikke nødvendigvis er det samme som at få lov til at bestemme.

HVAD SKER DER MED BØRNEPERSPEKTIVER?

Det er kommunens politikere og forvaltninger, som skal overtage og arbejde videre med børnenes inputs ved at inddrage deres synspunkter i små og store beslutninger. Beslutningerne kan berøre børnene direkte, fx beslutninger om skolers indretning, brug af IT i undervisningen og indretning af legepladser. Men det kan også være beslutninger, der ikke direkte berører børn og unge. Ifølge repræsentanten fra børnerettighedsteamet er der flere områder, hvor børn og unge har mere at byde ind med end politikerne. Det har bl.a. betydet, at børnenes inputs har spillet en afgørende rolle i udarbejdelsen af større strategier i kommunen: *Fx når det gælder hele digitaliseringen i skolen, der har elevernes synspunkter været meget vigtige*.

Der har politikerne ikke så meget at byde ind med, hvis jeg skal være ærlig.

Et eksempel på en sag, som startede lokalt blandt elever, og som senere kom videre til forvaltningen, er badeforholdene i forbindelse med idrætsundervisningen i skolen. Her ville eleverne gerne have et forhæng eller en dør, som de kunne trække for eller lukke. Teknisk forvaltning har taget elevernes perspektiver til efterretning og vil ud fra dette ændre på forholdene.

Alle voksne vil lytte til børn, alle voksne synes, det er vigtigt at lytte til børn, men det er svært at finde de rigtige kanaler og det rigtige rum, og der tænker jeg, at børnerettighedsteamet har været meget vigtigt.

REPRÆSENTANT FRA
BØRNERETTIGHEDSTEAMET

Det handler meget om, at børneinddragelse skal komme fra hjertet. Det er ikke noget, man bare kan skrive på et stykke papir eller sætte kryds ved på en blanket, at du har snakket med børn. Du skal virkelig ægte synes, det er vigtigt!

REPRÆSENTANT FRA
BØRNERETTIGHEDSTEAMET

GODE RÅD FRA SIMRISHAMN KOMMUNE

- Find ildsjæle eller nøglepersoner på centralt niveau i kommunen, der motiveres af at arbejde med børns og unges rettigheder, og som kan drive arbejdet med børns og unges rettigheder fremad.
- Skab en fast struktur, hvor nøglepersonerne kan mødes flere gange om året for at sparre og erfaringsudveksle.
- Skab en tydelig og overkommelig handlingsplan, der kan følges op på.
- Følg op på handleplanen ved at spørge børnene selv, kig i dokumentationen, og vær også skarp på de områder, hvor kommunen ikke gør det så godt.
- Uddan alle kommunens medarbejdere i, hvordan man lytter til børn og arbejder for og med børns rettigheder.

Børnerådet anbefaler

Med udgangspunkt i kortlægningen af børneinddragelse i kommunerne (Oxford Research, 2021) og kommunernes egne gode råd, der er præsenteret i dette casekatalog, anbefaler Børnerådet, at kommuner arbejder intentionelt og systematisk med børneinddragelse. På den måde får børneinddragelsen størst positiv betydning for kommunens arbejde, så kommunerne bl.a. kan tilpasse indsatser og tilbud til børn og unge, sikre at børnene får indflydelse på rammerne for deres liv og hverdag og klæde kommunens børn på til at blive aktive samfundsborgere. Børnerådets anbefalinger til kommuner, der vil arbejde succesfuldt med børneinddragelse:

- Sørg for, at der er politisk, strategisk og ledelsesmæssigt fokus på og prioritering af børneinddragelse. Det skaber grobund for at udvikle en kultur, et fælles sprog, praksisser og rutiner for børneinddragelse.
- Understøt og udvikl faglige kompetencer til at styrke arbejdet med børneinddragelse. Gennem den rette kompetenceudvikling får medarbejderne i kommunen konkrete metoder og værktøjer til at arbejde med børneinddragelse. Det handler både om høj faglighed og om kompetencer inden for systematik, processer og ledelse.
- Vær opmærksom på, at der ikke kun er én vej til reel og succesfuld børneinddragelse. Derfor er det væsentligt at overveje formålet med og målsætningerne for børneinddragelsen, inden man tilrettelægger, hvordan børn bedst inddrages i den konkrete kontekst. Børn kan inddrages som informanter og rådgivere samt være med til at udvikle både politik og praksis.

